

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ
ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 5, ΑΘΗΝΑ 105 56
ΤΗΛ. 210 32 50 378 – 210 32 11 149 ΦΑΞ: 210 32 13 667
E-mail: elia@ath.forthnet.gr
www.elia.org.gr

ΜΑΥΡΟΣ ΓΑΤΟΣ

Γερ. Σπαταλάς

1919-1920

Αθήνα

Χρόνος Α' αρ. 1-12 6/1919 – 5/1920 σ. 160

Σύνολο: 160 σ. Σύνολο ψηφιοποιημένων σελίδων : 178 σ.

Σχήμα 4^ο, 29 εκ.

Το έργο ψηφιοποίησης και μικροφωτογράφισης συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΤΠΑ), Επιχειρηματικό πρόγραμμα ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 2000-2006. Υπουργείο Πολιτισμού.

ΜΑΥΡΟΣ ΓΑΤΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΣΠΑΤΑΛΑΣ

Τὸ φύλλο λεπτὰ 40, στὸ ἐξωτερικὸ 50

Ἀθήνα 1 Ἰουνίου 1919

Χρόνος Α'. — Ἀριθ. 1

ΜΙΑ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΟΥ Γ. ΚΑΛΟΣΓΟΥΡΟΥ

Γενεῖν 31 Ὀκτωβρίου 1896

Φίλτατε Κύριε Μαρτζώκη.

Ἦρghσα νὰ σὰς ἀπαντήσω μὴ τολμῶν ἐκ φόβου μὴ περαχθῆτε, ἀφοῦ ἔβλεπα ὅτι τόσοι ἀποτόμως συνάγετε τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐγὼ δὲν σέβωμαι τὴν ἐργασίαν σας. Δὲν εἶπα ἐγὼ ποτὲ τοῦτο οὕτε τὸ διανοήθην. Ἐξ ἄλλου δὲν εἶναι οὔτε ὀρθὸν οὔτε δίκαιον νὰ ἐκφέρῃ τις κρίσιν εἴτε εὐμενῆ εἴτε δυσμενῆ περὶ ἄλλου χωρὶς καὶ νὰ ἔξετάσῃ καὶ μελετήσῃ ἐπισταμένως τὴν ἐργασίαν του. Δὲν εἶπα ψεῦδος ὅταν σὰς ἔλεγα ὅτι δὲν εἶχα τὰ βιβλία μου· τὸ μπουϊλο μου μετὰ αὐτὰ ἔφθασε πρὸ ὀλίγων μόνον ἡμερῶν, 44 δηλ. βίβλ. ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου ἐκ Κερκύρας. Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι δὲν ἤκουσα μὲ εὐχαρίστησιν τὴν ἐπιθυμίαν σας νὰ δημοσιεύσω κρίσιν περὶ τῆς ποιητικῆς ἐργασίας σας ὅχι διότι δὲν τὴν ἐκτιμῶ, ἀλλὰ διὰ λόγον, τὸν ὅποιον θέλω εἶπαι παρακάτω, καὶ διὰ τὸν ὅποιον ὅχι σὰς μόνον ἀλλὰ καὶ οἰονδήποτε ἄλλον ἤθελα παρακαλέσει νὰ μὴ ἐπιμενῇ ζητῶν τοῦτε ἀπὸ ἐμέ. Ἀπέκρυψα ταύτην τὴν διάθεσίν μου, σὺς ὅμως μὲ δξύτητα ἀξιοθαύμαστον τὴν διειδέτε, ἐσφάλετε δὲ μόνον εἰς τὸν λόγον αὐτῆς. Ὅχι ἔλλειψις ἐκτιμῆσεως τῆς ἐργασίας σας εἶναι ὁ ἀληθὴς λόγος, ἀλλ' ἀκριβῶς ὅσα ἐκθέτετε μετὰ πολλῆς δυνάμεως εἰς τὴν ἐπιστολήν σας, ἐννοῶ νὰ εἶπω, ἡ λυπηρὰ διχόνοια ἡ ἐπικρατούσα μετὰ τῶν ὄλων Ἀθῆναις λογίαν. Ἀκούσατε, καὶ ἂν δὲν ἔχω δίκαιον, σὰς παρακαλῶ νὰ μοῦ τὸ εἰπῆτε. Πρὸς ἰκανῶν ἐτῶν μίαν μόνην φορὰν ἔγραψα περὶ ὄρισμένου ἀτόμου ἄρθρον, τὸ ὅποιον ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἐμαρτοποιεῖ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἐργαζομένους περὶ τῆς δημοτικῆς γλώσσης καὶ τέχνης, διότι ἀκριβῶς μὲ τοῦτο τὸ πνεῦμα ἔγραψα, νὰ ἐνθαρρύνῃ ὅχι ἓνα μόνον ἀλλὰ καὶ ὄλους τοὺς ἄλλους. Ὑπέθετα ἐγὼ τότε μὴ γνωρίζων τὰ πράγματα ὅτι οἱ ἐν Ἀθῆναις γράφοντες εἶσθε ὄλοι ἀδελφοί, ὅπως κυριολεκτικῶς εἶμεθα ἡμεῖς οἱ ἐκ Κερκύρας ὄλοι ἀνεξαιρέτως καὶ ἀπὸ πλείστον ἐτῶν, ἀγαπῶμενοι τρεῖς μάλιστα τοδλάτιστον λίαν θερμῶς, ὅπως πρέπει καὶ εἶναι φυσικὸν νὰ εἶναι οἱ λατρεύοντες μίαν κοινήν ἰδέαν. Ἀνυστυχῶς ἀμέσως σχεδὸν μετὰ τὴν δημοσίευσίν ἐκείνου τοῦ ἄρθρου ἔλαβα ἀφορητὴν νὰ ἐνηρῶσω ὅτι πάρα πολὺ ἠπατώμην, ἀναγινώσκων πάντῃ ἐπιποδοκῆτως μίαν ἡμέραν εἰς τὰς περιφημίους Συνεντεύξεις τοῦ Ἄστους ὅτι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μὲ ὀνόμαζον μέλος συμμορίας σκοποῦσης καὶ δολοφονήσῃ ὑπολήψεις καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Καὶ αὐτοὶ οἱ δεῖνα καὶ δεῖνα ἦσαν ὄλοι ἄνθρω-

ποι τοὺς ὁποίους ἐνόμιζα ὅτι ἦσαν ἓνα μὲ ἡμᾶς, ἐνθουσιῶντες διὰ μίαν κοινήν ἰδέαν Ἰδὲν Ἰδὲν ἦσαν οἱ τῆς ἀντιθέτου ἰδέας, δηλ. οἱ καθαρῶντες· λόγιον, περὶ τῶν ὁποίων εἶχα κάπως ἰδέαν ὅτι θὰ δυσηρεστούντο καὶ δὲν με ἔμελε! Δὲν ἐνθυμῶμαι καλῶς ἂν πρὸ ταύτης τῆς περιπτώσεως ἢ κατόπιν ἔγραψα περὶ Πολυλὰ καὶ Μαρκοῦ. Ἐνθυμῶμαι ὅμως καλῶς ὅτι περὶ τῶν ἐν Ἀθῆναις γραφόντων ἀπεφάσισα νὰ μὴ γράψω πλέον, ἐνηρῶσας ὅτι ἂν ἔπραττον τοῦτο, ἡ οἰαδῆποι· φιλολογικῆ μου διάθεσις θὰ ἔχανε πᾶσαν ἀγνότητι καὶ ἐπομένως ἡ οἰαδῆ ποτε ἀξία μου θὰ ἐμειοῦτο ἐπαισθητῶς. Ἢ κατὰστασις, ἐντὸς τῆς ὁποίας βλέπω μετὰ λύπης μου ὅτι κατέρχεσθε καὶ σὺς, εἶναι πολὺ θλιβερά. Ἡμεῖς οἱ ἐκ Κερκύρας, ἀνέκαθεν φιλικώτατα διακειόμενοι πρὸς Ἀλλήλους, δὲν ἠδυνήθημεν ποτὲ νὰ ἐνηρῶσωμεν πῶς δύναται νὰ ὑπάρχῃ τόση ἔχθρα μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐνθουσιῶντων ὑπὲρ τῆς αὐτῆς ἰδέας. Σκεπτόμενοι εὐρίσκομεν ὅτι ἐνθουσιασμός καὶ μῖσος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συνυπάρχουν. Ἄρα, συμπεραίνομεν, ἰδέα ἢ ἐνθουσιασμός, ὅπερ ταῦτό, δὲν ὑπάρχει δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι οὔτε εἰς τὸν κύκλον τῶν γραμμάτων. Εἶναι λυπηρότατον τοῦτο, διότι μόνον αὐτὸς ὁ ἐνθουσιασμός ὁ ἀσυμβίβαστος μὲ τὰ μῖση καὶ τὸ ἀλληλοφάγονμα δύναται νὰ γεννήσῃ ἔργα che non morcano. Βλάβη διὰ τὴν Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας τὸ ποθοῦμεν ὅσον ἐκείνου Μέλους, ἂν ὅχι ἄλλο, ἀργοπορεῖται, βλάβη καὶ διὰ σὰς ἰδίως τοὺς ποιητὰς, τῶν ὁποίων ἡ δύναμις διὰ τῆς διχονοίας ἐξασθενεῖται. Θὰ μοῦ εἰπῆτε· Καὶ ποῖος πταίει; Ὅλοι, ἀπαντῶμεν ἡμεῖς οἱ εὐρισκόμενοι εὐτυχῶς ὑπεράνω τῶν παθῶν σας. Καὶ ἀλληλοτρογγόμενοι ἐξασθενεῖτε τὰς δυνάμεις σας καὶ ἐξασθενεῖτε καὶ τὸν ἐκ Κερκύρας τὴν δύναμιν· λέγω δὲ τοῦτο ὅχι ἀναλογιζόμενος ἑμαυτὸν, ἀλλὰ ὑπάρχουν ἐν Κερκύρᾳ ἄνθρωποι μεγάλης δυνάμεως μένοντες ἄγ·ωστοί σχεδὸν μᾶλλον τοῦδε ἀκριβῶς διὰ τοῦτο, διότι βλέπουν τὴν θλιβεράν ταύτην κατάστασιν καὶ ὄριπτον κάτω τὸν καίανον ἀγανακτιζόμενοι.

Τὰ ῦτα λέγω μετὰ λύπης μου. Καὶ ἐγὼ καὶ ἄλλοι πολλοὶ καλῆτιχοί μου ἐκ Κερκύρας θὰ ἐπιθυμοῦσαμεν νὰ γράψωμεν καὶ διὰ σὰς καὶ δι' ἄλλους, τῶν ὁποίων ἡ ἐργασία ἔχει ἀξίαν, ὅχι βεβαίαι διὰ τὸ ὄφελός μου ἢ διὰ τὸ δολοφονήσωμεν ἄτομα, ἀλλὰ διὰ νὰ συντελέσωμεν ὅσον μᾶς εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν ὑπαρξίν κριτικῆς ἀνωτέρας τῶν ἀτομικῶν παθῶν, διὰ νὰ ἐκπληρώσωμεν τέλος ἓνα καθῆκον πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ὅλος ἔμενον ὅμως τὰ πράγματα, εἰς τοὺς οὕτω σκεπτομένους δὲν μὲνι παρὰ τὰ ἀπέχουν. Τολμῶ, ὡς βλέπετε, νὰ συναριθμῶ καὶ τὸν ἑαυτὸν μου μετὰ τῶν ἄλλων πολὺ ἑανοτέρων ἀγνώστων. Τὸ κάμνω διὰ νὰ μὴ νομοσῇ ὅτι θέλω νὰ ἐπιδείξω ψευδῆ μετριοφροσύνην, ἀφοῦ σὺς ἐκφράζετε δι' ἐμέ τὴν ἐκτίμωσιν. Ὅπωςδήποτε σὰς βε-

βιασθ' ότι και ἐν καταστάσει πραγμάτων ὅλος ἀντιθέτω τῆς σήμερον δυστυχῶς ἐπικρατούσης, ὡς βλέπω ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας, ἐδίωξα νὰ λάβω μέρος εἰς τοιαύτην ἐνέργειαν, δὲν θὰ εἶχα ἄλλον λόγον παρὰ τὸν τῆς ἀνεπαρκείας τῶν δυνάμεών μου.

Ἐλπίζω ὅτι θὰ θεωρήσητε ὅτι ὅσα λέγω εἶναι εἰλικρινῆ καὶ πεποιθίσεις.

Διατελῶ μετὰ τῶν αὐτῶν πάντοτε φιλικωτάτων αἰσθημάτων

Γεώργιος Καλοσοῦρος

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΕ ΜΕΡΗ ΤΡΙΑ

(Μιά σκηνὴ ἀπὸ τὸ δεύτερο μέρος. Σκηνογραφία : Τὰ Πέριμα τῆς Τροίας, ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθῆναις).

Ἄπολλωνας καὶ Κασσάνδρα

ΠΟΛΛ. Τῆ θεῖαν ὀργὴν δὲ λογαριάζεις διόλου, περήφραν παρθένα, κ' ἔχεις πάντα τοῦ λογισμοῦ σου σύντροφο τὸ πείσμα. Μὰ ἰδέεσ' ἂν εἶναι τοῦτο σ' ὄφελός σου ! Τὴν ἀλλαγὴν τῆς γνώμης σου προσμένω κι ἀμέσως τις πικρές σου μέρες κἀνω νὰ σοῦναι λαμπερὴ γιορτὴ· τὴν νιότην σου τὴ στολίζω μὲ χαρὰς λουλουδία καὶ τὴ σκληρὴν μου ἐκδίκησιν ξεχάνω, μ' ὅσο κι ἂν ἔχω κάμει ἔρκο στὴ Στόχα.

ΚΑΣΣΑΝΔ. Τοῦ κάκου λόγια μοῦ πετᾶς, ποῦ θά-ερως μποροῦν στὸ λογισμὸ θηγεῖν τὸν δῶσον καὶ νὰ πιστέψῃ σ' ἀλλαγὴν τῆς μοίρας· ἢ νὰ τοῦ φέρουν πιὸ μεγάλο φόβο, πῶς ἔχει κι' ἄλλες συφορές νὰ πάθῃ κ' ἔτσι μετκνωσιμῶνος νὰ προσπέσῃ κ' ἔλεος νὰ γυρεύῃ ἀπελπιμένους. Μὴ τὸ θαρρέψῃς, πῶς ἐγὼ μὲ χέρια παρακαλεστικά θὰ σοῦ ζητήσω τὸν τρομερὸ σου τὸ θυμὸ ἀπὸ μένα νὰ πάρῃς καὶ νὰ φέρῃς τὴ γαλήνην καὶ πάλι στὸν τρικυμισμένον νοῦ μου. Δὲ σοῦ ζητῶ συμπόνεσιν· κι ἀντίκρου στὴν πιὸ ἐκδικήτρα ἀπόφασίν σου στήνω νικήτρα σου τὴν περιφρόνησίν μου.

ΑΠΟΛΛ. — Πόσο ἔχεις ἀνυπόταχτη τὴ γνώμη τὸ ξέρω· κ' ἡ παράκλησίν μου διόλου δὲν τὴ λιγίζει τὴν ἀντίστασίν σου. Μὰ ξέρε, πῶς ἡ αὐθάδεια ζημιώνει μονάχ' αὐτόν, ποῦ ἀλόγιστα μιλάει. Κι ἂν τώρα δὲ φοβᾶσαι τὸ θυμὸ μου, θάρρη ἢ στιγμὴν νὰ θυμηθῆς, πῶς μόνῃ τὸ θέλησες τόσο σκληρὸς νὰ γίνω.

ΚΑΣΣΑΝΔ. — Γι' αὐτὸ τὸ λέξ, ἀφοῦ τὸ ξέρω ; μούχεις δοσμένον ἐοῦ τὸ χάρισμα νὰ βλέπω τὸ καθετί, ποῦ θὰ γενῆι στὸ μέλλον.

ΑΠΟΛΛ. — Μάθε, πῶς ἡ ζωὴ σου θάναι πάντα πίκρα καὶ πόνος καὶ πηγὴ δακρύων. Ψέμμα τὸ στόμα τῶν θεῶν δὲ λέει.

ΚΑΣΣΑΝΔ. — Κι ἂν' τὸν ἔχρῳ μου τί ἄλλο τάχα πρὸς νὰ περιμένω πάρεξ δυστυχία ; Χτύπα ! ἐκδικήσου ! φέρε ὅλους τοὺς πόνους ἐπάνω μου ! καὶ κάμει τὴ ζωὴν μου σὺν στεναγμῶς θλιμμένους νὰ περνᾷ.

Μὰ ἡ θέλησίν σου ἀφέντης μου δὲ θάναι.

ΑΠΟΛΛ. — Τιμωρῆτής ἔμωσ σκληρὸς θὰ σοῦναι τῶν ἄλλων ἢ ἀπιστία, σὺν θὰ νομίζουν κάθε σωστή σου πρόβλεψιν γιὰ τρέλλα.

ΚΑΣΣΑΝΔ. — Νὰ ! τόνωσες, ὅτι τὸ χάρισμά σου νὰ βλέπω μέσα στοῦ καιροῦ τὸ σκότος σκληρὴν γιὰ μὲ δὲν εἶναι τιμωρία, γιὰτὶ μισθῶ σωστὰ νὰ λέω στοὺς ἄλλους ποῖα τύχη τοὺς προσμένει καὶ νὰ ξέρουν πῶς ἂν' αὐτὴ νὰ φυλαχτοῦν, ἂν λίγη φρόνησιν κάθε πράξιν συνοδεύῃ.

ΑΠΟΛΛ. — Μάτιχθ' ἢ ἰδῆς πῶς εἶναι αὐτὴ ἡ χαρὰ σου.

ΚΑΣΣΑΝΔ. — Μπορεῖ γὰ μὲ, μὰ γιὰ τοὺς ἄλλους ὄχι.

ΑΠΟΛΛ. — Ποτὲ χαρὰ στοὺς ἄλλους δὲ θὰ φέρῃς.

ΚΑΣΣΑΝΔ. — Ὅθ' αὐτὸς γνωρίζω τὴ βουλήν τῆς μοίρας.

ΑΠΟΛΛ. — Καὶ θάναι πάντ' ἀνώφελο γιὰ κείνους.

ΚΑΣΣΑΝΔ. — Κάποιον ὄφελος πάντα σ' αὐτὸ θὰ ὑπάρχῃ.

ΑΠΟΛΛ. — Μονάχα, ἔταν θὰ ὑπάρχῃ ἐκεῖ καὶ πίστη.

ΚΑΣΣΑΝΔ. Μὲ τὴ δικήν σου θέλησιν μαντεύω κ' ἔτσι στὰ λόγια μου ἀπιστοῖ δὲ θάναι.

ΑΠΟΛΛ. Μὰ τὴν ἐκδικήσίν μου δὲ θὰ κάμω χαρὰ δικήν σου κι' ὄφελος τῶν ἄλλων. Ἄκου, παρθένη ἀνέμουσιν ! καὶ μάθε πῶσο τρανὸ τὸν πόνον θὰ γνωρίζῃς. Ἐοῦ θὰ βλέπῃς πάντα τὴν ἀλήθειαν καὶ δυνατὰ θὰ τὴ φωνάζῃς σ' ὅλους, μὰ ἐκείνους μ' ἀπιστία θὰ σ' ἀκοῦνε καὶ γιὰ τρελλῆς τὰ λόγια σου θὰ παίρνουν.

Κανεῖς δὲ θὰ θελήσῃ νὰ πιστέψῃ γιὰ μιὰ στιγμὴν τ' ἀληθινὰ σου λόγια. Τρέμεις ; τὸ ναϊθήεις ποῖο σκληρὸ μαρτύριο θὰ σοῦναι ἐοῦ τὸ μέλλον νὰ σταθάζῃς, τὸ καθενὸς τὴ μοῖραν νὰ γνωρίζῃς, τις δυστυχίες, ποῦ θαρροῦν, νὰ βλέπῃς, μὲ πόνον νὰ τις διαλάθῃς, νὰ σκούζῃς ἀπὸ τὴ λύπη, θρήνος εἰλη νᾶσαι, νὰ σὲ πιστέψουν λίγον νὰ γυρεύῃς, καὶ στὰ ξεφωγητὰ σου εἰλοῖ ν' ἀργίζουν τὸ γέλιο κι ὡς τρελλὴ νὰ σὲ λυποῦνται.

ΚΑΣΣΑΝΔ. Ποτὲ τοῦ ἀνθρώπου ὁ νοῦς δὲ θὰ τολμοῦσε νὰ στοχαστῆ καὶ μιὰ στιγμὴν, ὅτι τόσο σκληρότητα μπορεῖ νὰ κυβερνάη καὶ τῶν θεῶν τὴ θέλησιν ! Εἶχε δίκιο λοιπὸν ὁ Προμηθεύς, ὅταν τὸ Δία κατηγγόρευε γιὰ σκληρὸν δυνάστη.

ΑΠΟΛΛ. — Σκληρὸ τὸ θεῖον εἶναι ὅσο καὶ δίκιο.

ΚΑΣΣΑΝΔ. Γι' αὐτὸ καὶ τόσο ταπεινὰ ἐκδικεῖται.

ΑΠΟΛΛ. — Τὴν τιμωρία γιὰ ἐκδικήσιν μὴ παίρνῃς.

Μ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Ὁ σκοτισμένος δρόμος εἶταν ἐρημος μὲ τοὺς στήλους τοῦ ἡλεκτρικοῦ, τῶν τηλεγράφων νὰ ὑψώνονται ἀπ' τὴν μιὰ μεριά καὶ τὴν ἄλλην τοῦ δρόμου πέρα ὡς πέρα, στὸ βάθος.

Κρῖτος μηχανῶν, θύρουδς ἔβγαυε χωρὶς ἄνθρωποι νὰ φωνώνται. Ἐρημιὰ ! Ἐρημιὰ ! Ὁ ἥλιος ἔλαμπε δυνατὰ, θαμνωτικός. Ὅλα ἔκαιαν. Καὶ οἱ ψηλοὶ καπνοδόχοι τῶν ἐργαστασίων διόγυρα, ἔρριχναν καπνὸν στὸν καθαρίον οὐρανόν.

Ἐνας ἄνθρωπος μὲ ἐργατικά ροῦχα καὶ κασκέτο στὸ κεφάλι, φάνηκε νὰ προχωρεῖ σιγά, κουρασμένα. Ἀλλὰ κ' ἕνας ἄλλος τὴν ἴδια ὥρα, σχεδὸν ἴδια ντυμένος, παρουσιάστηκε ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά τοῦ δρόμου, ποῦ ἀσπίρξε ἀπ' τὴν παχὰ σκόνην καὶ ποῦ ὑψωνότανε στὸ βάδισμά του σὺν ἄσπρος καπνός ..

Ὁ ἕνας στάθηκε ἀπ' ἐξῶ ἀπ' ἕνα μικρὸ καπελιὸ καὶ ἀφοῦ εἶδε μέσα, μπῆκε μὲ τὸ κορμὶ γυρτό. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἄλλος ἄμα ἔφθασε κεῖ ἔκανε τὸ ἴδιο. Στάθηκε, κύταξε μέσα καὶ μπῆκε σιγά.

Καὶ οἱ δύο καθίσανε κοντὰ στὴν πόρτα, ποῦβλεπε σ' ἕναν τιχῶ ἐργαστασίον καὶ ἔπου ἀπ' τὴν ψηλὴν καπνοδόχην τοῦ ἔβγαυε μαύρος, μαύρος καὶ ὑψωνότανε κουλουριαστά, στὸν σιαχερὸ οὐρανόν.

Καὶ ἀπ' τὰ πρόσωπα τῶν δυὸ ἰδρωτὰς ἔσταζε... Κυτάχτηκαν, ἔπειτα χτύπησαν τὰ τραπέζια τους μαζί. Ἐνα παιδί ἑσπόλυτο κίτρινα καὶ μὲ μάτια κίτρινωπά ἀψυχα, βγήκε καὶ τοὺς πλησίασε.

— Κρασί ! εἶπε ὁ ἕνας.
— Ὁῤῥο ! εἶπε ὁ ἄλλος.

Σὲ λίγο μὲ τὰ ποτήρια ἄδεια ἐμπρός τους, γύρισε καλὰ ὁ ἕνας στὸν ἄλλον.

— Ζέστα σήμερα !
— Ναί, ναί ! καμῖν σωστό !
— Καὶ ξέρεις τι δρόμο ἔχω κάνει ; Ἐρχομαι ἀπ' τὴν Κοκκινιά... Εἶχα δῶ κάποια δουλιὰ κ' ἤρθε νὰ πληρωθῶ !
— Ἐγὼ κατέβηκα κάτω γιὰ νὰ δῶ ἕνα συγγενὴ μου. Ἄδικα ἔμωσ.
— Στὴν Ἀθήνα κάθεσα ;
— Ναί ! Ἐσοῦ ;
— Στὸν Παιραῖα !
— Παίρνεις ἀκόμα ἕνα ;
— Καλὸ θᾶνε !. Ἐγὼ δουλεύω τώρα σ' ἕνα μύλο...

Εἶχαν γνωριστεῖ καλὰ. Ὁρα εἶπανε τὰ δικά τους, τις σκέψεις τους, τοὺς πόνους τους. Κ' ἔπεινα κάποτε. Κ' ἔλεγε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον μὲ τὸ μικρὸν ὄνομα.

Ὁ Κώστας ἐπὶ τέλους κύταξε τὸν ἥλιο.
— Πρέπει νὰ πηγαῖνω..
— Κ' ἐγὼ !. Ἐ, παῖδι, τί σοῦ θέλομε ;
Πληρώσανε μαζί, ἂν καὶ θέλησε ὁ καθένας του νὰ τὰ πληρώσει ἑα. Βγήκανε ἐξῶ ὁ ἕνας κοντὰ στὸν ἄλλον.
— Ἀπὸ ποῦ θὰ πάς ;
— Ἀπ' ἐδῶ ! Ἐσοῦ ;
— Ἐγὼ ἀπ' ἐδῶ !.

Φανόντανε λυπημένοι ποῦ χωρίζανε καὶ εἶπανε ποῦ θ' ἀναιωθονε. Ὁ ἕνας ἐπὶ τέλους τὰ χέρια καὶ ὁ καθένας πῆρε τὸ δρόμὸν ποῦχε δείξει.

Ὁ Κώστας πῆρε τὸν ἐρημὸν δρόμον, ποῦ γεμάτος στή-λους τι λεγαφικὸς καὶ τοῦ τράμ, πήγαινε πρὸς τὴν Ἀθήνα.

ΚΑΣΣΑΝΔ. Ἄ ! τιμωρεῖς, γιὰτὶ τολμῶ νὰ δεῖξω πῶς ἔχω θελήσῃ κ' ἐγὼ. Μὰ ἰδέ με !

Δὲ μὲ λιγίζει τώρα μήτε ὁ φόβος τῆς νέας σου τιμωρίας, μήτε κι ἔση καινούργια πίκρα θὰ φωλιάσῃ ἐντός μου.

ΑΠΟΛΛ. — Τῆς μοναξιάς θὰ σὲ λιγίσῃ ὁ τρόμος. Μονάχη μέσα στὴ ζωὴν θὰ μένη, ἀφοῦ τρελλὴ θὰ σὲ νομίζουν οἱ ἄλλοι.

ΚΑΣΣΑΝΔ. — Θάναι ἡ ταπεινώσῃ σου σύντροφός μου !

Μὰ ὄχι ! Δὲ θάμα: μόνῃ ! Μοῦ γεμίζει τὴν ὑπαρξὴ κάποια χαρὰ μεγάλη, ποῦ διώχνει μὲ τὸ φέγγος τῆς τοῦ σκότους τοῦ δυνατοῦ σου μίσους καὶ ποῦ ἡ θεῖα βουλὴ σου δὲ μπορεῖ νὰ μοῦ τὴν πάρῃ,

ΑΠΟΛΛ. — Πικρὴ ἢ χαρὰ σου ὅτι εἶναι, τὸ γνωρίζεις.

Ἄς μὴ χτυπᾷ γοργότερα ἡ καρδιά σου στὸν ἐρχομὸν ἐκείνου, ποῦ τὸν φέρνει κοντὰ σου πάντα ἡ δυνατὴ του ἀγάπη. Δὲ θὰ γνωρίσῃς τὴ χαρὰ, ποῦ θέλεις.

ΚΑΣΣΑΝΔ. — Τὰ λόγια σου τὰ ὑπαγορεύει ἡ ζήλεια.

ΑΠΟΛΛ. — Μέσα στὰ βάθη τοῦ καιροῦ γιὰ κοίτα καὶ ἰδέεσ' !

ΚΑΣΣΑΝΔ. Δὲ θέλω !

ΑΠΟΛΛ. Ἰδέεσ' !

ΚΑΣΣΑΝΔ. Ὁμιμένα !

ΑΠΟΛΛ. Κοίτα !

ΚΑΣΣΑΝΔ. — Δὲ θέλω !

ΑΠΟΛΛ. — Τὸ προστάζω !

ΚΑΣΣΑΝΔ. — Ὁμιμένα !

ΑΠΟΛΛ. — Τρέμεις τὴ μοῖρά του νὰ ἰδῆς ! Νὰ τὴν ἡ χαρὰ σου ! Σύντομη σὺν στιγμὴν βλέπεις ὅτι εἶναι. Προσμένει ἡ μοῖρά του ἄγρυπνη καὶ δείχνει, πῶς τὴν κλωστήν θὰ κόψῃ τῆς ζωῆς του τὴν ὥρα, ποῦ τὸ πάθος θὰ σὲ κάμῃ νὰ λαχταρῆς μόνον γι' αὐτὸν νὰ ζήσῃς.

ΚΑΣΣΑΝΔ. Ὁμι !

ΑΠΟΛΛ. — Μάταια θρηγνεῖς !

ΚΑΣΣΑΝΔ. Λιγότεφέ μου τὴ μαντικὴ τὴ δυνάμη μου ἡ κάμει νὰ ἰδῶ καὶ τὸ σκληρὸ δικὸ σου τέλος.

ΑΠΟΛΛ. — Ἄμωσιν ἀνθρώπινη γενιά, ποῦ θέλεις ψηλὰ ὡς στὸ θεῖον ν' ἀνεθῆς καὶ γνώμη νάχῃς ἴσα μ' αὐτό ! Παρηγορήσου, παρθένα Τρωαδίτισσα, στὴν ὄψην τοῦ ἀγαπημένου σου θνητοῦ, ἔπου ἡ μοῖρα τοῦ θάνατου ἔχει βάσει τὴ σφραγιδα.

(Φεύγει).

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

Ὁ «Μαῦρος Γάτος» πουλιεῖται σ' ὅλα τὰ βιβλιοπω-
λεῖα καὶ κισθία τῆς πρωτεύουσας.

Στό νου του ζωηρά έμενε ή μορφή του νέου του φίλου και τού φαινόταν και σά νάκουε τὰ λόγια του.

Γύρισε και τόν ειρε. Πήγαυε απομακρύντανε σιγά, κουρασμένα, μέσ' τόν σκοτισμένο δρόμο, σέρνοντας λίγο τὰ πόδια του πού ετσι σήκωναν μιὰ ελαφρά σκόνη σά νάφι-ναν κηνο άσπρο..

Είπε πώς θά πήγαυε να τόν βρεί στο καφετειο, πού σύγαζε στην αγορά. Αθριο χωρίς άλλο !.

Σε λίγο τόν λημόννε. Στο νου του πέσαν άλλα. Και εταν πάλι τόν σκέφτηκε ειρε τή μορφή του νά φέυγε: μισο-σδυμένη, νάπομακρύνεται σά νάτρεχε πάλι στο άγνωστο, ή με τούδ; άγνωστου, νά κρυφτεί, εκεί έπου, πριν γνωρι-στούνε, βρισκόταν.

Κούνησε τó χέρι του :

— Ποιόσ πάει !. ειρε.

Ο ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Τό σκοτάδι κύκλωνε ακόμα, γινόταν πιό βαθύ, πιό πυ-κνό. Και τάμαζι τó παλιό πιό σιγά πήγαυε τώρα με τίς βόδες του νά τρίζουνε. Ήσυχία βασιλευε τόση σά νάχε εξαφανιστεί απ' τή γη ó θόρυβος ή κάθε κίνηση και ή σιωπή, ή μαύρη σιωπή νάμενε μόνη.

— Πού πάμε; ακούστηκε νά βρωτὰ μιὰ τρεμουλιαστή φωνή απ' τάμαζι.

— Καλά πάμε ! Ύπομονή !

"Ενα κλάμμα παιδιού μέσα. Έπαψε.

— Ω, τώρα !

"Αλλά τὰ δέντρα ειχανε γίνει ένα με τó σκοτάδι και φοδόντανε μη χτυπήσει: τάμαζι πάνω τους: για τóυτο εσο μπορούσε προσεχτικά εκανε τó ψωραλέο άλογο νά βαδιζει.

Κάποτε κύταζε ψηλά. Κι ó ούρανοσ κιαυτόσ, σκοτει-νόσ, μαύροσ χωρίς καμιά άκτίνα, αστράκι νά λάμπει. Πρόσχε άλλο τε, σταματώντας τó άμαζι, νάκούοι: θόρυβο, μιὰ φωνή. Τίποτα, τίποτα !

"Ησυχία ανοιγόταν βαθειά, άπειρη και σά νάχε κατα-φαεί τόν κάθε θόρυβο τήν κάθε κίνηση "Αλλά νά ! Μιὰ φωνή νυχτοπουλιού, μιὰ φωνή σάν κλάμμα έπαψε. "Ακού-στηκε έπειτα, μακρυσά, οδυτά μέσα στην άγρια κατασκό-τεινη νύκτα. Και σιωπή πάλι, σιωπή !

— Μα πού πάμε; τού ειρε μέσ' απ' τάμαζι, ή γυναί-κειά φωνή, άχ, νάχαμε ένα φως !

— Φώσ, φώσ ! Έκανε αυτόσ. "Υστερα :

— Θέσ σταματήσω δω τής ειρε. Δέ μπορώ πιό !. "Οσο νά φέυγει αυτή ή καταραμένη σκοτεινιά !. τής απήντησε.

Και σταματώντας τάλογο τού λευτέρωσε τó κεφάλι και τού "Εαλλε να φάει με δυσκολία ψάχνοντας νά βρεί τ'όνα και τάλλο. "Υστερα ανέθηκε κιαυτόσ στο άμαζι.

Σέ λίγο μόνο τάλογο, πού έτρωγε αυτό μόνο άγρυπνοοσε ακόμα, οι άλλοι ειχαν κοιμηθεί.

Και ή ήσυχία ή ειδια άπλωνότανε, μιὰ άπειρη ήσυχία, και μαυρίλα πυκνή, τόσο πυκνή πού τούδ ειχε τυλίξει, σά νάχε ανοίξει ó "Αδησ τó στόμα του, ή νάχε σχιστεί αυτόσ και τήν έρριξε έξω, στη γη..

* *

"Ο άνθρωποσ τού άμαζού, εαφνικά έφύνησε, ή τού φά-νηκε πώσ έφύνησε. "Ακουσε νά χτυπά τó βολόγι δέκα. Βρισκότανε στο δωμάτιό του στο παλιό του σπίτι. "Αλλ' έξω

ειρε φώσ νά λάμπει, έπως εταν εημερώνει ! "Οχι, όχι, σελήνη δέν ήτανε, δέν ύπηρεχε, τ'εξερε καλά. Τό φώσ δυνά-μωνε και τὰ πράγματα τού δωματίου του άρχισανε νά ξε-καθαρίζουε λίγο..

Πετάρχηκε νά βεί.

"Απ' τήν ανατολή τίποτα. "Αστράκια έμωσ, άσπρίζανε έπως στον έρχομό τής ημέρας. "Αλλ' απ' τή ύση ύπηρεχε κάποιο φώσ, μιὰ αναλαμπή ! "Εκει, εκεί !

"Επειδή δέ μπορούσε νά βει καλά ντόθηκε γρήγορα και βγήκε έξω, στην αυλή.

Ναί, ναί ! Νάτο !. Μα τίνε αυτό ;

"Ενα φώσ έδωαινε, φαινότανε να βγαίνει: έπως εταν ó ήλιος έρχεται. "Αλλά τó φώσ αυτό γρήγορα πού γρήγορα έρχόταν, και τó μισοσκοτάδι έφυγε, διαλυόταν.

— Μα τίνε αυτό ; βρωτωση τόν έαυτό του κέρτεμε. Αι-θανόταν έμωσ, πώσ κάτι μεγάλο θαύμα θάδλεπε.

Και σέ λίγο ή λάμψη κείνη έγινε δυνατή, και με μιάσ χρυσόσ ακτίνεσ ξεπετάρχησαν βίχοντασ γλυκό φώσ παν-του. Και πριν συνέλθει ένασ ήλιουσ μεγάλουσ, διπλόσ απ' ε-κείνον τής ημέρας, έπρόβαλε !

Κάτι έμοιο με σιά άνθρωπο, όχι άνθρωποσ, φάνηκε τότε, ή ειρε, νά στέκεται κοντά του. Δέ φοβήθηκε πού τόν ειρε σά νάταν κοινό πράγμα αυτή ή εμφάνιση.

— Για τού λέει, ή σιά, τó βλέπει; Πάνε πιό τὰ σκο-τάδια τής νύχτας ! φώσ, πάντα φώσ !

* *

"Ο άνθρωποσ τού άμαζού, ó περιπλανώμενοσ, έφύνησε και κήθηκε.

Μαυρίλα, σιωπή ! "Αλλά και μιὰ μυρουδιά βαριά, πνι-χτικά κάτι αναθυμασσεισ πού τού φέρανε ζάλη, τόν σέρ-νανε σέ ύπνο, σέ βύθη, αισθανήθηκε νά έρχονται, νά τόν ζώνουν.

Τινάχτηκε παλεύοντας με τή νάρκη πού τούδιταν :

— Ξυπνάτε ! Φώναζε δυνατά εσο μπορούοσε, έφύνατε !

"Ολοι έφύνησαν, κιαυτόσ πηβώντας κάτω άρχισε να ετοιμάζει τάλογο.

— Νά φύγουσ ! άλλα πού, πού, θά πήγαυαν !

Μιὰ αστραπή έλαμψε πάνω σαυτά του τὰ λόγια, και μετα άλλη, άλλη..

"Απ' τού ανθρώπου τó στόμα ξεφύγε τότε φωνή μεγά-λου τρούμου.

Σκελετούσ, σκελετούσ ειρε ειρε, ή τού φάνηκε νάδε, και γύρω του σπαρμένους..

Ηλίε τó σκοτάδι.

— "Ακόμα; άκουσε τή γυναίκειά φωνή νά τού λέει τα-ραγμένη.

Αυτόσ κύταξε τó σκοτάδι τó βαθύ σάν πίασ μάπελι-σία, κέσυρε τάλογο.

— "Οπου τó βγάλει ή άκρη !. ειρε.

Κείνη τή στιγμή έμωσ, πέρα μακρυσά άστραψε..

— Νά, νά ! νά ó έρός.. "Εκει ! Φώναζε δείχνοντας με τó χέρι μακρυσά πάνω σέ μέρη ψηλά, έπου πάλι άστρα-πέσ τώρα, λάμπανε με μιὰ κίνηση σά να πάλευαν με-ταξύ τους..

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

Ο ΕΡΗΜΙΤΗΣ

Β:6λ. Α'. Μερ. Β'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'.

Τούσ τελευταίους λόγουσ τού "Ερημίτησ διαδέχθηκε βα-θειά σιωπή και μελαγχολική σκέψη. Και ετσι βαδιζοντας εφθασε με τούδ καλούσ του σύντροφουσ στέσ ύπώρειεσ τού μεγάλου βουνού, πού επάνω από αυτέσ βρισκότανε ένα σέ παλιούσ χρόνουσ εξαουστό μοναστήρι. Και κοντά στα λια-θασιλέματα διάβαινε τó μονοπάτι, πού έφερανε σ' αυτό, και με ιερή, βαθειά, άλλωιούτικη συγκίνηση άκουγε τὰ τριξίματα τής μεγάλης του εζώπορτας, πού υποχωρωοσε στα σπηξιματα αυτού και τών καλών του σύντροφων για νά τούδ κολοδεχθί.

I

Γραμμέσ βίγμένες από εσα ειρε ó "Ερημίτησ στέσ δι-μιλίες πού ήλθε στα τρίτα του εξαφανώματα.—Τι πανώριο μοναστήρι: στον επαναστάτη χρόνο πού φέρνει ! Στα χαλά-ματα !.. φώναζε ó "Ερημίτησ μόλιεσ βρέθηκε μέσα με τούδ καλούσ του σύντροφουσ. Τí πανώριο μοναστήρι ! Σε πόσα δε φέρνει τήν ψυχή, πού άκούγονται μεγάλοι Ουράνιοι ύμνοι και ξελυγώστερ μουσικέσ. "Η δέν εινα: άλληθια, κα-λοι μου σύντροφοι; Μα για δέτε, πόσεσ ζωέσ, πού παρήλ-θανε και δε θά τέσ εαυτοοσε στον αιώνε, βλέπανε από εδω με ελπίδοφορο και αναγαλλαστικό μάτι τού μεθυσιτικόν αυτόν Ουρανό ! Και τώρα τού χρόνου ή φοροεσία και τού κούκκου ή μονότονη και πένθημη βαρειά φωνή ! Και μή-πωσ εινα: αυτό ; ..

Γιατί τότε τούτο εδω ; Και γιατί με τούδ μεγάλοσ Ου-ράνιουσ ύμνοουσ δέσε ξελυγώστερ μουσικέσ και ή φοδι-σμένη αυτή εδω βουδαμάρα; Τά φοβοιμένα αυτά εδω βήματά μα; "Ο φοβοιμένοσ ψίθυροσ; "Ο τραμαχμένοσ κρότοσ; Τό στοιχωμένο σ' ελα; Μα και οι καλόγηροι; Μα και οι "Αγγελιοι; Μα και ó Θεόσ; Στειχίλ και αυτοί; "Αλλόκοτα και παραδοξα ενα; Ζωέσ οι πρώτοι ! Λειτουργία τού Θεού οι δευτεροι ! "Ενώ Παντοδύναμοσ και Πανάγαθοσ ó τρίτοσ ! Τι φρόμαστε τότε στα βήματά μα; Στον ψίθυρο, στον κρότο και σ' αυτά τὰ ενα; Μήπωσ τήν παρουσία κανενόσ από αυτά άντικροοουμε; Για τέσ αναίεεεεε μα; Μα εινα: Παντοδύναμοσ και Πανάγαθοσ ! Γιατί φοβίμασθε τότε !.. Γιατί φοβάται ó άνθρωποσ τó θάνατο; Γιατί στειχιά και βρυκόλακεσ τόν κυνηγοοσε σ' αυτόν τὰ ωραίότερα του προ-σωνήματα; Ση νεκρική σιγή, στην τέτοια έρήμιωση γιατί ταρσάσεται; Γιατί δέν άντέγει; Μήπωσ από τó χριστανι-σμο πού δε βλέπει φυσιολογικά; Μήπωσ από τó μυστήριό πού εχουσε αυτόσ ενάγυρα και σέκαποσ κάθε τι; Τότε γιατί έμειε δε ειμασθε σέ τάξη. Ση σειρά πού πρέπει να ειμα-σε. Φοβόμασθε, ερχόμασθε, στον σπειχωμένο και σ' ενα αγαθά, πανάγαθα και σ' ενα τής λατρείασ, γιατί βάζουμε τó αισθημα μα; μέσα σε κόσμομ πού δέν ύπάρχουε, πού δέν άνήγουε σε μιὰ λογιή σειράσ πραγμάτων. Σε άλλο-κοτα πράγματα ! Σε άλλοκοτα ενα ! Γιατί μιλούμε σ' αυτό ψεύτικα. Για ενα πού εινα: εζω απ' αυτό. Πού δέν

έχει καθ' ολοκληρία μέσα του. Πού εινα: πραγματικά φαν-τάσματα. Παράδοξησ, άλλωιότησ, καθώσ ειπαμε, κατηγο-ρίας τέτοια ! Ξαφνικά κιαυτό ! Μυστήριό ! Και άλληθια, καλοι μου σύντροφοι, δειλό, τραμαχτικό αισθημα, για ενα αγαθά, πανάγαθα και ενα τής λατρείασ δέν εηγιέται: άλ-λουιούτικα. Και άλληθια τότε στα άγκαλιόματα αυτά εδω, πού κάμει ή σόη και ή έρημιωση ύπάρχει ή άλληθια. Και να, ó βρυκόλακοσ ! Ση κωφήσ απ' εδω. Γιναται στην "Εκ-κλησιά τού μοναστηριού άλληθια ιερουργία ! Μυστική τών θεών λειτουργία ! Μην τρομάζετε γιατί μοναχά εσα εινα: εζω από τήν άλληθια τρομάζουε : Οι θεοί σας...

Γά δέτε, τι ωραία, τι πανώρια "Εκκλησιά στο τέλειο άφισμα τής, στην ιστορία τής και τήν παλιωσύνη τής ! Και τι σ' αυτήν από τó άφισμα αυτό, από τήν ιστορία τής και τού πέρασμα τού αιώνε, δε λάμπει και δέν αναλύεται σε θέουσ χλικασμούσ ! Τι παραγγόρι και τι χαϊθεμιμένη "Εκ-κλησιά ήτανε πρώτα ! Και πόσα δέν άκουστήκανε από εδω ! Πόσεσ μεταφορικέσ θεωρίεσ και ήθικὰ παραγγέλματα ! Και πόσεσ μεγάλεσ και μικρέσ ζωέσ δε δώσανε τó νο τουσ και τήν καρδιά τουσ σ' αυτά ! "Η κουρασμένη σοφία και ή ώμορφη άμαρτωλίκα τού τού καταπρρονημένο πλάσμα ! Και τώρα; Αυτή χωρλα ιερουργό ! Χωριε κανένα ! "Αφισμένη και από τó νεακόρο τής ! Αυτή σε ενα μοναχά φοβιστάι-ρικο έάφισμα ! Μαύρη και βουδή ! Σε χαλασμένες από τó θλιβερό χρώμα τού χρόνου και τή φοβρά εικόνεσ και σε ενα τών παραθύρων ευχάριστο και σάν στειχωμένο παρά-εξω φωχικώτατο φώσ ! Σε μεγάλη περιφρόνηση και βί-μαχτοί ! "Αλληθια ιερουργία ! Μυστική τών θεών λειτουργία ! Κάθε τι αυτέσ άφισμένο στο χαλαστή θεό ! Κάθε τι αυτέσ άγκαλιασμένο με τó χρόνο και τήν έρημιωση ! Και τó Ευαγγέλιο και τó Δισκοπόηρο ! Αυτή και κάθε τι αυ-τέσ: μεγάλη, θλιβερή και ευχάριστη, ήδονική ειρωνεία ! Και σε μιὰ μοναχά τού κούκκου μονότονη και πένθημη βαρειά φωνή ! "Αλληθια ιερουργία ! Μυστική τών θεών λει-τουργία ! ..

Και μήπωσ εινα: αυτό; Γιατί να λάμπουε ελα αυτά ώμορρα και γλυκά; Νά εινα: στολιδία για τέσ βαθειεσ ψυ-χέσ και τὰ ωραία πνεύματα ελεσ αυτέσ ή άρνησεσ, πού βρισκόμασθε τώρα; Γιατί τó ιερό ετσι νά φαντάζη; Τό Ευαγγέλιο ετσι νά φαίνεται Ευαγγέλιο; Και τó Δισκοπό-ηρο με τή λαβίδα του ετσι, στη μαυρίλα τουσ, στην πα-λιωσύνη τουσ και τήν ιστορία τουσ, να γίνονται τόνου; Μουσική άζεφάντωη άκόμα σε άρμονίεσ πού λιγώνουε τήν ψυχή και φέρουε τó νο σε παλάτια !.. Σε δράκων και μάγων παλάτια ! Και γιατί από τούσ τοίγουσ και τὰ λιθάρια να άκούγονται: ετσι άηδόνια και τó δάπεδο, τὰ πό-δια πού τó πατήσανε ετι ήτανε πελεκητά και σε κρότουσ άκριθοβώρητουσ; Κάθε τι πού εξανίε εδω και κάθε τι πού άκουσθηκε και τó αισθανόμασθε τώρα με τού περασμένου τή βαθειά και γλυκειά βέμβη, ετι ήτανε σμαραγδένιο στό-λιμα τού ουρανού και τής γήσ; "Αλληθια ιερουργία ! Μυ-στική τών θεών λειτουργία τó πέρασμα, ó χρόνοσ, ή έρη-μιωση ! "Ακούστε για νά μιν παρεγγήσσετε ! "Ακούστε για νά ζήσετε με τούδ λαρυγι σμούσ τού άηδονιού και τών δρωμών τού τραγοδι και τών ώμορφιά. Στων δράκων και των μάγων τὰ παλάτια ! ..

ΜΕΤΑΦΡΑΣΣΕΣ

ΟΥΓΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

ΣΤΟΝ ΕΛΥΤΟ ΤΟΥ

Δέν είμαι δι' εἴμουν, χάθηκε μέρος τραγὸ ἀπὸ μένει
 Μαράζει είναι τὸ ὑπόλοιπο καὶ κλάματα μονάτα.
 Καὶ μαραμέν' εἶν' ἡ μυριάς, τῆς δάφνης σκορπισμένα
 Τὰ φύλλα, ἐλπὶδα ὅπ' εἶταν τοῦ τραγουδιοῦ στὰ νύκτα.
 Τι ἄπ' τῆ στιγμή πού πόλεμος σκληρὸς κ' ἐλευτερίαι
 Μὲ τὸ μαντύα τους μ' ἔχουνε τὸ ματωμένο ντύσει,
 Τυφλὸς ὁ νοῦς, ρέπια ἡ καρδιά καὶ ἡ αἱματοχυσία
 Τοῦ ἀνθρώπου, μοῦχον καύχημα καὶ τέχνη καταντήσαι.
 Κι' ἂν νὰ πεθάνω συμβουλιὴ σὲ μένανε προβάλει,
 Τῆς ἀριάς μου λογικῆς τῆς θύρας περιφράζει
 Μανία γιὰ δόξα καὶ στοργὴ στοὺς ὁμοίους μου μεγάλη.
 Ἔτσι σ' ἐμέ, στοὺς ἀλλουνοὺς καὶ σκλάβους στὸ γραμμένο,
 Κατέχω τὸ καλύτερο μὰ τὸ κακὸ μὲ ἀρπάζει,
 Κ' ἐνὼ τὸ Χάρο νὰ καλῶ γνωρίζω, δὲ λαβαίνω.

ΣΤΟΝ ΕΛΥΤΟ ΤΟΥ

Τί στέκεσαι ; ὁ αἰὼνας πιά τὸ στερεὸ ἀφίνει ἀχνάρι·
 Βυθίζεται ὅπου τοῦ καιροῦ ἡ βασιλεία τελειώνει,
 Καὶ τέσσερα πεντάχρονα σὼζει δικὰ σου πάροι
 Στὴ σκοτεινιά, πὸν ἡ λημονιά κατὰψυχη κουπόει.
 Μ' ἂν πάει κ' ἡ πλάνη εἶναι ἡ ζωὴ κ' ἡ ὄρη καὶ οἱ ἀγωνίες,
 Πάρα πολὺ προχώρησε τὴς ὄρας τῆς ζωῆς σου·
 Πιά ζῆσες πιὸ καλά καὶ μὲ πολύμοχτες σοφίες
 Σ' ὅποιον θὰ σοῦ τὸ πει, παλαιὸ παράδειγμα' ἀποκρίσου.
 Τέκνο πολυβασιάνιστο, κ' ἀνέλιπε ἐρωμένη,
 Χωρὶς πατρίδα σ' ὄλουνοὺς καὶ πρὸς ἐσένα ἀγρίμ,
 Παιδί στὰ χρόνια, στὴ μορφὴν ὡς τόσο ζαρωμένη,
 Τί στέκεσαι ; μικρὴ ἡ ζωὴ καὶ χρόνια ἡ τέχνη θέλει·
 Σ' αὐτὸν πὸν δράση ὑπέροχη νὰ κάμει δὲν τοῦ μέλλει,
 Τοῦλάχιστο σ' ἐλέφτερα χαριὰ ὡς ζητήσει φήμη.

ΓΑΣΠΑΡΑ ΣΤΑΜΠΑ

ΣΟΝΕΤΤΟ

Εἶναι σκληρὸ τ' ἀστέρι μου, μ' ἀκόμα εἶναι τ' ἀστέρι
 Τοῦ Κόντε μου σκληρότερο· μὲ φεύγει αὐτὸς καὶ πίσω
 Τόνε ξατρέγω ἐγώ, γιὰ μὲ ἄλλος φρυγιά ὑποφέρει,
 Κ' ἐγὼ δὲν εἰμπερῶ ὁμορφιά καμ' ἄλλη ν' ἀντικρίσω.
 Μισῶ ὅποιον μ' ἀγαπᾷ, αὐτὸν πὸν μὲ ἀψηφᾷ ἀγαπῶ,
 Σ' αὐτὸν πὸν μοῦμαι ὑπάκουος ἀπὸ καρδιά κ' εἰρήνη,
 Σ' αὐτὸν πὸν τὴν ἐλπίδα μου βασκαίνει, ἐγὼ λιγά,
 Μὲ τέτοια τὴν ψυχὴ τροφὴ παράταρη σιτίζω.
 Νιὲς καταφρόνιας ἀφορμὲς πάντοτ' ἐκεῖδς μοῦ δίνει,
 Ζητοῦν ἐτοῦτοι ἀπὸ τὰ μὲ παρηγοριά κ' εἰρήνη,
 Ἐγὼ τοὺς παρατάω αὐτοὺς καὶ πιάνωμαι ἀπ' τὸν ἔνα.
 Ἔτσι, Ἐρωτα, διδάσκειται μὲς τὸ σχολεῖο σου ἐσένι
 Τὸ ἐναντιο πάντοτε ἀπ' αὐτὸ πὸν ἀξίζει γιὰ νὰ γένει·
 Νὰ μὴν ψηφιεῖ' ἡ ὑπακοὴ κ' ἡ ἀνεσπλαχνιά νὰ ἐφραίνει.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΟΥ ΠΕΤΡΑΡΚΑ

Ω Δ Η Χ Λ Η

Μιά μέρα στὸ παράθυρο μονάχος καθισμένος
 Ὅποῦμα τόσα πράματα καὶ τόσο νέα θωρήσει,
 Πὸν μόνο ἀπὸ τὸ κῦταγμα βροσκόμιον κουρασμένος,
 Ἔνα θερίο ἀπ' τὸ δεξὶ τὸ χερί μοῦ προβάλλει.
 Μ' ἀνθρώπου πρόσωπο, ἰκανὸ τὸ Δία γιὰ νὰ φλογίσει.
 Ἄσπρο καὶ μαῖρο, δυὸ σκυλιά, τὸ πέρναν στὸ κινῆγι,
 Καὶ τὸ θερίο τὸ εἰδενικὸ 'πὸ μιὰ πλευρὰ κ' ἀπ' ἄλλη
 Ἔτσι σφριγὰ τὰ διάγκωσαν, πὸν σ' ὄρα μόνο δλίγη
 Τὸ πάγιαναν βηματιστά
 Ἐκεῖ πὸν θάνατος σκληρὸς, σὲ βράχο σφαλισμένη,
 Μεγάλῃ ἐνέησε ὁμορφιά,
 Κ' ἐμὲ νὰ κλαίω ἢ μοῖρα τῆς μὲ κάνει ἡ πικραμένη.

Κατόπι πλοῖο ἀντίκρισα σὲ πῆλα ἀπλωμένο,
 Μὲ τὰ χρυσὰ κατάρτια του, μὲ ξάρτια μεταξένια,
 Κι' ὄλο ἀπ' ἔλεφαντόδοντο κ' ἀπ' ἔμπανο φτιαγμένο.
 Κ' εἶταν γολήνια ἡ θάλασσα, κ' ὁ ἀγέρας παραδεισίος
 Καὶ ὁ οὐρανὸς μήτε σκιά δὲν εἶχε σφνεφένια,
 Κ' ἐμπόριο πλοῖοι κ' ἀκριβὸ εἶχε τὸ πλοῖο φορτίο.
 Κατόπι ἐξέσπασε μὲ μιὰς βορρῆας ἀνατολίσιος,
 Κι' ἀγέρα ἔτσι καὶ κύματα τρανάζει, πὸν τὸ πλοῖο
 Σὲ ξέρα τὸ χτυπάει μ' ὄρημ'
 Τὶ καρδιοπάγα ἡ θλίψη μου ! Μνο στιγμῆς μιὰ στάλα
 Βουλιάζει, καὶ σφαλεῖ
 Τόπος μικρὸς τὰ πλούτη αὐτὰ π' ὁμοία δὲ βρισκόντ' ἄλλα.

Σ' ἔνα ρουμάνι νιόβλαστο, τὰ κλώνια τ' ἀγιασμένα
 Μιάς Δάφνης νέας κ' ὀλόπαστρης ἔτο' ἀνθίζαν πὸν ἐκεῖνη
 Τοῦ Παραδείσου ἀπ' τὰ δεινὰ θαρροῦσε πὸς εἶν' ἔνα.
 Κι' ἀπὸ τὸν ἴσκιο τῆς γλυκῆς τραγοῦδι τόσο ἐρχόταν
 Ἄπὸ τὰ διάφορα πουλιά καὶ τὸση ἄλλη ἐφροσύνη,
 Πὸν ἀπὸ τὸν κόσμον μ' εἶχανε τελειωτικὰ χωρίσει.
 Μὰ ἐνῶ τὴ Δάφνη ἐκῦτταζε μὲ προσοχῇ, ἀλλαζόταν
 Γύρ' ὁ Οὐρανός, κ' ἀπ' τὴ μορφὴ πὸν ὡς τόσο εἶχε μαυρίσει,
 Μὲ κεραινοὺς γοργὰ
 Τὸ εὐτυχισμένο τὸ φυτὸ χτυπάει καὶ ξεριζώνει,
 Κ' ἐμὲ πὸν δὲν παντέχω πιά
 Νὰ βρῶ παρόμοι' ἄλλη σκιά, μὲ θλίβει, μὲ πληγώνει.

Μὲς τὸ ἴδιο δάσος ἑσάτερη μιὰ βροχὴ ἀναπηδοῦσε
 Ἄπ' ἓνα βράχο καὶ νερὰ γλυκὰ καὶ κρύα, μὲ τόνο
 Χαρισμένο φλοιοβίζοντας, τριγύρω τῆς σκορπούσε.
 Καὶ στ' ὁμορφὸ τὸ κάθισμα, πῦσταν κρυφὸ σὲ ἰσκαϊάδα
 Καὶ σκοτεινιά, δὲν πλήσιαζε βροχὸς κανεὶς μὰ μόνο
 Νύφες καὶ Μοῦσες, πῶψαλλαν μὲ τὸ δικὸ τους τρώπο.
 Ἐγεῖρα ἐκεῖ, κ' ὡς ἐνοιόμα περὸστερη γλυκιάδα
 Ἄπ' τὸ τραγοῦδι τ' ἄφραστο κ' ἀπ' τὸν ἔξαισιο τόπο,
 Ἄνοιξε ξάφνου μιὰ σπηλιά
 Κι' ἀπὸ κεῖ πέρα ἀντάμα τῆς βροχῆς καὶ τόπο ἀρπάζει.
 Γι' αὐτὸ πονῶ πιά τρομερὰ
 Κ' ἡ ἀνάμνηση ἀπ' ὅτι ἐγὼ γινε μονάχα μὲ τρομάζει.

Παράξενο ἓνα Φοῖνικα μὲ πορφυρὰ ἐκτυτοῦσα
 Τὰ δυὰ φτερά, μὲ κεφαλὴ χρυσοῦ, πὸν σὸ ρουμάνι
 Περήφανος ἐβίδιζε καὶ μόνος καὶ θαρροῦσα
 Πῶβλεπα πρῶτα ἀθάνατη κάποια μορφὴ θεϊκιάνε,
 Ὅς πὸν στὴ Δάφνη, ὅπ' εἶτανε ξεριζωμένη φτάνει
 Καὶ στὴν πηγὴν ἐκεῖνη πὸν τὴν εἶχε ἡ γῆ ἀρπαγμένη.
 Τὰ πράματα ὅλα ἀδιάκοπα στὸ τέλος τοῖς πετάνε !
 Κι' ὅπως τὰ φύλλα εἶδε στὴ γῆ, τὴ Δάφνη συντριμμένη,
 Καὶ τάρφωνα νερὰ ξερά,
 Ἐγύρισε στὸ σῶμα του τὸ ῥάμφος μὲ μανία
 Κ' ἐσκόρπισε μὲ μιὰ τομιπαῖ,
 Ἄπ' ὅπου μ' ἀναψε ἡ καρδιά μ' ἀγάπη τ' ἐσπλαχνία.

Τέλος στὰ χόρτ' ἀνάμεσα καὶ στοὺς ἀνθὺς κυττάζω
 Φρόνιμη κ' εἶσι χαροπὴ γυναίκα πὸν πρνοῦσε,
 Πὸν ὄσεσ φορὲς τήνε σκεφτῶ καὶ κἀμοι καὶ τρομάζω.
 Σεμνὴ ἀπὸ φύση, ἀγέροχη στὸν Ἐρωτα ἐφροτόταν,
 Κ' ἔτσι λευκὸ ἓνα φρόρεμα κ' ἔτσι πλεχτὸ ἐφοροῦσε,
 Πὸν σὰ χρυσάφι ἐφάνταζε μὲ χιόνι ἀναμομένο,
 Μὰ στὴν κορφὴ του σκοτεινὸ μὲ γνέφι ἐκκλωτόταν.
 Κατόπι τήνε δάγκασε μικρὸ φαρμακισμένο
 Φεῖδι στὴ φτέρνα τῆς κ' αὐτὴ
 Κομμένο ὡς ἄνθος μαερανε, καὶ χαροπὴ περνάει
 Μὰ κ' ὄχι σταθερὴ.
 Ὅχου ! ἀπ' τὸ κλάμα τίποτας στὸν κόσμῳ δὲν κρατάει !

Ὀδὴ μου, λέγε : τὰ ξηρὰ αὐτὰ ὁράματα ἔχουν δόσει
 Τὴν ποθυμιά στὸν κύριο μου τῆ ζήση νὰ τελειώσει.

ΝΤΑΝΤΕ ΑΛΓΚΙΕΡΗ

Η ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΒΕΑΤΡΙΚΗΣ

Τόσο λεπτὴ καὶ τόσο εἶναι σεμνὴ,
 Ἢ Δέσποινά μου ἂν κάποιον χαρστᾷει,
 Πὸν κάθε γλώσσα τρέμει καὶ σιγᾷει,
 Οὕτε τὸ βλέμμα ἀντέχει νὰ τὴ δει.

Κ' ἐνὼ γοικαίει ἐγκόρμια περπατεῖ
 Κι' ἀγαθοεργῇ σεμνότητα φορεῖ,
 Πὸν κανεὶ σὰ θεῖο πλάσμα τὴ θεωρεῖ,
 Πουθεθε νὰ δεῖξει θάμα ἐδῶ στὴ γῆ.

Κ' ἔτσι χαίρεται αὐτὴνε ὅπου ἀντικρίζει,
 Πὸν ἀπ' τὰ μάτια του ἐντὸς τοῦ γλύκα ρέει,
 Πὸν ὅποιος δὲν τὴ γευτεῖ δὲν τὴ γνωρίζει.

Φαίνεται καὶ ἀπ' τὰ χεῖλη τῆς ὅτι πνέει
 Τροπικὴ πνοή, πὸν ἀγάπη ἔχει μίσει,
 Στὴν ψυχὴ π' «Ἀναστέναξε» τῆς λέει.

ΜΙΧΑΛΑΓΓΕΛΟΥ ΜΠΟΥΝΑΡΟΤΗ

ΜΑΔΡΙΓΑΛΙ

Ἄθελά μου σὲ σὲ ποῦς μὲ ὀδηγεῖ,
 Ὅταν εἶμαι δετὸς καὶ στενεμένος,
 Κ' εἶμαι ὡς τόσο λιτὸς καὶ λυρωμένος ;
 Χωρὶς ἄλλους κάποιον ἂν σὺ πάει
 Κι' ἀλυσσοδέεις κ' ἔχεις μὲ θηλιές
 Τὴν καρδιά μου ἀνεδώρητες μοῦ ζῶσει,
 Ἄπ' τὴ μορφῇ σου ἐμένα ποῦς θὰ σώσει,
 Ἄπ' τὸν ματιῶν σου ποῦς τὴς ἀτραφιές,
 Ἄπ' ὅπου ῥίχτει ὁ ἔρωτας σαΐτιες ;

ΙΩΣΙΑ ΚΑΡΝΤΟΥΤΣΗ

ΤΟ ΒΩ Δ Ι

Σ' ἀγαπῶ βῶδι πρῶο, γιὰτὶ μοῦ μπάζεις
 Αἰσθημα στὴν καρδιά ἀπ' ἄλλη κ' εἰρήνη,
 Ὅταν μονάχο ὡς ἄγαλμα κιντάζεις
 Τὴ γόνιμη τὸν κάμπον πλατωσύνη,
 Ἢ σὰν συντρέχει, σι' ἄλλατσο λιγώτασ,
 Τ' ἀργύπνο ἐργο τοῦ ἀνθρώπου, εὐτυχιομένο :
 Σὲ σπρώχνει, σὲ κεντάει κ' ἀργογεγόνιασ
 Τοῦ ἀπαντᾷ μὲ τὸ βλέμμα εἰρηγεμένο.
 Ἢ πλατεῖα, μαύρη, ὀργῆ σου μὴτὴ ἀγνίζει,
 Κ' ἔμνος τερπνὸς τὸ μουγεχτὸ σου σβει
 Στὸν αἶθριο ἀγέρα κ' ἡ ἀσθηρὴ ἀταλάδα
 Τοῦ μεγάλου γλυκοῦ ματιοῦ, φεγγίξει
 Τὴν ἀπέραντη πράσινη σιωπή,
 Τὴν ἡσυχὴ καὶ θεῖαν ἀπ' τὴν πεδιάδα.

ΠΡΟΤΟΤΥΠΟ**ΠΩΣ ΤΟ ΘΥΜΑΜΑΙ ΤΟ ΧΩΡΙΟ**

Πὸς τὸ θυμᾶμαι τὸ χωριὸ τὴν ὥρα πὸν νυχτώνει !
 Μακριὰ χανόταν τὸ βουνὸ σ' ἀχνόφασμένα θάμητ,
 Κ' ἐνὼ ἡ μονότονη φωνὴ γοικαίωανε τοῦ γαιῶνη,
 νὰ σιγῶν ἐβλεπα μαζί κ' ἡ θάλασσα κ' οἱ κάμποι.

Τῶβλεπα τὸ μικρὸ χωριὸ μὲ δέντρα κινλωμένο
 Πλάι στὸ βουνὸ, σὰ σύννεφο θολὸ πὸν ἀνεμῶ τοῦ
 Φῶτ' ἀπὸ πέρα ἐφῆγγιζαν σὰ μῦτια διακροσμένα,
 Πῶσθονε ὡς ἔπεφετὴ ἡ νυχτιὰ μαζί μὲ τὸν ἀχὸ του.

Κ' ἐγὼ ἀπὸ πέρα, μὲ τὸ νοῦ πὸς εἶμ' ἐκεῖ θαρροῦσα·
 Μὲ ξεγελοῦσε ἡ μόνωση κ' ἡ σιγαλιά ἡ μεγάλη·
 Κι' ὅπως κιντοῦσα τὸ χωριὸ νὰ χάνεται, ἐρηκοῦσα
 Πὸς ἔπλεα στὴς ἀπέραντης λημονίας τὴν ἀγκάλη.

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ

ΤΟ ΡΗΜΟΚΚΛΗΣΙ

* * *

Στο ρημοκκλήσι σε συναπάντησα..

Γονατιστή. Τὰ χέρια σε δέηση βοήθῃ. "Ὀλη σου ἡ ψυχή σωριασμένη στὸν ὄρατο Ναζωραίο ποὺ κάποια μέρα σὰ σήμερα—τόρα χρόνια πολλά—εἶχε παθάνη.

Σιγαλιά.

Κι ἄκουσα! Τὰ κύματα τὰ σιγαλά ἀπὸ τὰ χαῖρες τῶν ξεπνοισμένων λουλουδιῶν ποὺ ἔβρανε τὸν πεθαμὸ τοῦ Θεοῦ! Τὸ κλάμα τῆς ἀπ' τὰ θαμπὰ κανιγίλια καὶ τὶς γλωμέρες λαμπάδες ποὺ καίνε μπρὸς σὲ δῖφες ἀγιαστές. Τοὺς Βυζαντινοὺς ψαλμοὺς ποὺ κάποιος Βιβλικὸς παπᾶς ἔψηλε σιγαλά νὰ μὴν ταράξῃ τὰ ἀπόκρυφα ἀνασυλητὰ τῶν χλωμῶν εὐκόνων!

Τὸν ἄργο ἔρχομὸ τῆς θλιβερῆς βραδυᾶς ποὺ ράντιζε μυστικισμὸ.

—«Ρόδα ἀναζοῦνε στὴν ψυχὴ μου!»

* Ἀνασειστηκὲς. Γύρισε καὶ μὲ εἶδες. Κι δλιότερη σὺρθηκε σιμά μου. Μοῦ ἔβιασε τὸ χέρι. Μοῦ τὸ σφιγξὲς παρᾶξενα. Λύγισα τὸ κορμί. "Ἐγερα μπρὸς σου. Σίμωσα τὸ πρόσωπό μου στὸ δικό σου. "Ἐνοιωσα τὴν ἐθωδιασμένη ἀνάσα σου καὶ τὰ μῦρα τοῦ κόρφου σου στὰ μάτια μου. Χαμολέλασε.

—«Ἡ ἀγάπη ἔστιν ὁ ἥλιος τῆς Ψυχῆς!»

Σοῦ πῆρα στὸ χέρι μου τὸ κεφάλαιό σου. Ἀπόθεσα στὸ στίμα σου τὸ πρῶτο μου τρελλὸ φίλι. "Ἀγία σιγμὴ! Ἀνατρίχιασα.

—«Κὴ ἡ μοναχὴ ἀλήθεια ποὺ κλεῖ ὁ κόσμος!»

Μεγάλη Παρασκευὴ τοῦ 1917

ΓΚΟΥΡΑ ΤΟΥ ΛΑΕΙΤΟΥΡΓΗΤΟΥ

ΚΡΙΝΑΚΙΑ
ΣΕΙΡΑ ΠΡΩΤΗ

Συπᾶς τοὺς μέσα μου Ρυθμοὺς λιγνόμεση ἀλαφίνα
Καὶ λέει καὶ λέει τραγουδία τρελλὰ τρελλὰ ἢ καρδιά.
"Ἐτσι ὡς ταράξῃ ὁ ἀνεμος τὴ γαλανὴ Σημεῖνα
* Ἀνθίζουνε τὰ φρόκωνα στὴν ἡσυχίᾳ ἀμμουδιά.

* * *

Λογιάζω : μιὰ σπιθαμὴ γῆς θὰ κλείσει με μιὰ μέρα,
Καὶ σὰς ζουλέβω Γλάροι, θαλασσινὰ πουλλιά.
Ζώντας, γυρνᾶς ἔλεφτεροι στὸν τρίοβαθον αἰθέρα
Πεδαιόνοντας μὴς ἄβυσσος σὰς δέχεται ἀγκαλιά!

* * *

Παιδι τρελλὰ κ' ὁρῶγομουν νὰ πιάσω τὸ φεγγαῖο
Κι ἄσκονα τὸ χροαὶ μου ψηλά στὸν οὐρανὸ
Μεγάλωσα, δὲν ἄλλαξα! Τὸ πάθος μὴ με πάσει
Τὰ φρένα καὶ μιὰ Χίμαιρα ξωπίσω κωνηγῶ!

* * *

* Ἡ Δύση βραῖσκει τὴν Ἀβγὴ κ' ἡ Μέρα Νύχτα φέρνει
Συνήθισε ἡ ψυχὴ μου σ' αἰώνια μι' ἀλλαγὴ.
Στὴ συλλογὴ σου ὁ θάνατος ὁ φόβος κ' ἄ με παίρνει,
Εἶναι πὸς ἔδεται ἐνάλλατος χωρὶς τέλος ἢ ἀσχί!

* * *

Ψυχὴ μου σκλίβα ἴδωναι, τοῦ ἔσκου κηρυγῆρα
"Ὡς; πότε θὰ σε σέρειν ὁ πόθος σου ὁ τρελλός;
Νὰ φτιάσεις στὴν ἠγλή κορφή καὶ νὰ σταθεῖς νυαίτρα—
Δὲ νοιάθεις ; * "Ὄσ' ἀνέρχεται πὸ ἐφκοლა ὁ γαρμερός.

* * *

Μισῶ τὴν ἐφκολιζὴ ζωὴ καὶ τὴ συνηθεισμένη..
Παρὰ ποτάμι ποὺ ἡμερα περνᾷ τὸν κἄμπο ἄργο
Κάλλιο βαρκοῦλα εἶργιον ὠκεανὸ ἀφημένη,
"Ἡ τῶν κωμάτων νὰ σταθῶ νυαίτρα ἢ νὰ πνιγῶ!..

ΓΛΑΦΚΟΣ ΛΑΙΘΕΡΞΙΣ

JEAN MOREAS

ΣΤΡΟΦΕΣ

II

Γιὰ σένα μίλησα ἄτρεπα, τριαντάφυλλο ἀνθισμένο
Ποῦ ἔξερεις μὲ τὰ μῦρα σου, με τὴ λαμπρὴ ὀμορφιά,
Μονάχο στ' ἀνθογαλὶ σου ἢ ἔροτικά δεμένο
Καὶ τὴν καρδιά νὰ εἰχαριστᾶς ὅμοια με τὴ θαυριά.

Κάπου, σὲ τοῖχο, κίποτε, σὲ Γοτθικὴ μιὰ πόρτα
[Γυροῦσα τότες ἀνεργος στὶς χῶρες τοῦ Βορρᾶ]
Σεῖδα νὰ τρέμεις ὄχιδο ὄχιδο κ' ἀνάμεσα στὰ χόρτα
Μεστὸ βορροὶ καὶ θάνατος νὰ γέρνεις ὀρηγιά.

V

Σὰν ἔρθει τὸ κεινότερο, ποὺ τὰ ξερά του φύλλα
Στοῦ χαλασμένου μύλου ἐκεῖ θὰ πέφτουν τὰ νερά,
Καὶ σὰν ὁ ἀγέρας θὰ περνᾷ μὲς ἀπ' τὰ τρύπια ξύλα
Καὶ κσιθ' ὅπου ἡ μολόκερα γυνουθεῖ μιὰ φορὰ,

Θέλω νὰ πάγω νὰ σταθῶ στὸν τόπο τὸ θλιμμένο,
Στὸν τοῖχο τὸν διότλετο μὲ τὸ χλωμὸ κισσοῦ
Καὶ νάιδω πάνω σὲ νερό, τὸ κρύο, τὸ μουντωμένο,
Τὴν ὄψη μου νὰ σβέννεται, τὸν ἥλιο τὸ χλωμὸ.

V

* Ἄλλοι σου! ἀνθρώπινη καρδιά, κ' ἡ πίστη σου εἶναι λίγη.
Στὶς λάμπες τὶς θαλασσινὲς μὴς γιορτινῆς φωτιάς
Δὲ θὲ νὰ μάθεις σὶ ποτε σὰν ὄταν με τυλίγει
Πῶς λάμπει διάφανα ἢ σκιὰ τῆς μαύρης φυλλωσιάς!

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

* Ἀναγγέλλομε κάθε ἔκδοσή ποὺ μᾶς σταλεῖ
Ἐνα ἀντίτυπο καὶ γράφουμε σχετικὰ, ὅταν λά-
βουμε δύο.

Ο ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΑΣ

I

* Ἀπάνου στὸ βουναλάκι τὸ χορταρισμένο, ποὺ μύριζε
θυμᾶρι, κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο, τρεῖς στὸ γύρω κάθουσαν,
γονατισμένοι, σκυμμένοι καὶ παίζανε τὸ ζᾶρια.

* Ἀπ' τὸ ὕψωμα βλέπανε καλὰ στὰ χαμηλά μὴ φανεῖ
καμμιὰ καρδερίνα—ἔτσι λέγανε τὸν χωροφύλακα.

* Τὸ μαχαίρι στὸ ζουναῖρι, τὴ σιδερένια γροθιά στὴ τσέ-
πη, κ' ἓνα φαναράκι ἠλεκτρικὸ, ποὺ τὸς χρησίμευε ν' ἀ-
νοίγουμε ἔρσομ στὰ σκοτάδια τῆς νύχτας... Φέρανε πάντα
μαζί τους καὶ κάτι παρᾶξενα σίδερα μακρουλά, ποὺ μοιά-
ζανε μὲ κλειδιά, γιὰ νὰ μποροῦνε νὰ κάνουνε τὴ δου-
λειά τους..

* Βρῶμα Τύχη καὶ πότε μὲ βοήθησε,—φώναξε ὁ Ἀ-
ράρης καὶ πέταξε τὰ ζᾶρια κάτω μὲ θυμὸ. Δάγκασε τὰ
χεῖλια του, φουσκώσανε οἱ φλέβες στὰ μηλῖγγια του, φύ-
σαγε ἀπ' τὸ ρουθούνια, γιατί καὶ τὸ ὑστερνὸ τᾶλληρο
ἔχασε κ' εἶχε μείνει δίχως πενταράκι.

* Ἐ! ἄρῶ σοῦ! τί μουσουλίζεις!.. Νά, τὸ παιγνίδι
ἔτσι εἶνε, πότε σύ, πότε γώ.. τὰ ξέρεις.—τοῦ εἶπε ὁ Κρά-
χτης καὶ χόρευε μὲ χαρὰ στὴ χούφτα του τὰ ζᾶρια. * Ἀν ἡ
τύχη μᾶς ἔκανε πλάτες, θᾶμαστε καὶ μεις μαγαζᾶτορες..

Τὸ Μπαρμποῦτα κακοφάνηκε ἢ κουβέντα.

* Ριὰ μαγαζᾶτορας ρὲ βλάμη—τοῦ εἶπε μὲ περιφρό-
νηση—δὲ τὸ ἦθελα, στὰ σωστά.. Κ' οἱ μεγάλες αὐτὲς δου-
λειὲς ἔχουνε μεγάλους μελαδέες.. ψέμματα δηλαδὴς!..
Νά, δὲν εἶνε ὀραία τώρα νὰ γελάμε τὴ ζωὴ, νὰ μὴ μᾶς
σκολαθώνει καμμιὰ ἔγκνια, εἶνε δηλαδὴς μικρὸ κέρδος
αὐτό!..

* Ὁ Ἀράρης ἔβουσε τὸ κεφάλι του. Εὐερόθησε.

* Καλὰ—εἶπε—μ' ἀπέφε τί τρώμε!.. Καί... νᾶχω καὶ
μουσαφίρη.. κατάλαδες!.. Ὅθὰ πείρ' κλέψε νᾶχεις.. Μὰ κ'
ἢ κλεψιά εἶνε μιὰ τέχνη μὲ τίς δυσκολίες τῆς, ὅπως κάθ'
ἐπάγγελαμα.

* Ὁ Μπαρμποῦτας τὸν πῆρε ἀπ' τὸ χέρι νὰ τοῦ μιλῆσει
ἰδιαίτερα. Κ' οἱ δύο ἄφισανε παρῆκει τὴν ἄλλο παληόφιλο,
καὶ πιάσανε κουβέντα κ' οὐλο λέγανε.. λέγανε ψιθυριστά,
καὶ σὺδανε τὰ κεφάλια καὶ ρουφούσανε τὰ τσιγάρα..

* Ἀντικρὸ, στὰ χαμηλά φαίνονταν τὸ μεγάλο σπιτί μὲ
τὰ μεγάλα σιδερόφραχτα παράθυρα, ποὺ μὲ φυλακὴ γιο-
μάτο βαρβύπινους καταδέικους ἔμοιαζε, παρὰ μὲ νοσοκο-
μεῖο.

* Ὡστε λὲς τ' ἀπόγιομα νὰ βγεῖ!.. —ἔλεγε ψιθυριστὰ
ὁ Μπαρμποῦτας τοῦ Ἀράρη. Καὶ βέβια, πρέπει νὰ βα-
στειάσαι ἀπὸ φιλά!.. Μὰ ἔνοινα σου, δὲ θὰ σ' ἄρῶσι ἔτσι,
ἀδέκαρο!..

* Ἄντε καὶ θὰ στὸ χρωστάω.. Ὅθὰ μὲ σώσεις ἀπὸ ρε-
ζιλί.. Γιατί θὰ πει κ' αὐτὴ βρῆ! τὸ εμπέλη, τόσο και-
ρὸ, ποὺ εἴμουνα ἔξω, τὸν τάτζα κ' αὐτὴ; δὲν εἶνε σὲ θέση
νὰ μὲ κοιτάξῃ λίγες μέρες!..

* Ἐλα πάλι σελέμη καί... σὴνῃθε.. Ὅθὰ φτιάξεις και-
νούργια ροῦχα, παπούτσια καὶ θὰ χαρτιζομᾶνεσαι! τώρα
γενοῦνται!..

* Μὰ τί, ἐγὼ ρὲ Νίκο, τόσο καιρὸ, ποὺ ἀθήσᾶ μέσα,
μοῦ σοίχισε. Τὸ γνωρίζεις ἐσὺ. Γιατί δὲ θ' ἀπεράσιζα,
στὸ διάστημα, ποὺ μᾶς πέρασε, νὰ ρθῶ μαζί σας νὰ
κλέψω!..

* Ὁ Νίκος σήκωσε τὸ χέρι νὰ τὸν καρπαζώσῃ.

* Ἐλα καὶ ψήλωσε τὸ παληόμουτρὸ σου.. Τόσα
χρόνια σὲ θυμοῦμαι νὰ ζεῖς μὲ τίς πόρνες, τίς κλεψιὰς καὶ
τὰ χαρτιά. Τάχατες στὴ μεγάλη κλεψιά τοῦ χρυσοχείου
τῆς ὄσοῦ Ἐρμού, δὲν εἶχες καὶ σὺ τὸ μερμηκὸ σου!.. αἶ!..
* Ἄλλὰ ἔτσι εἶνε, βρισκόμαστε μιὰ νὰ μᾶς ταίξῃ καὶ ξεχοῦμε
τόν.. προσριτμὸ μᾶς..

* Ἀπ' τὸ νοσοκομεῖο μέσα, στὴ πρωτὴν ἡσυχία, ποὺ οἱ
φωνὲς τῶν σαλιγγῶν τὴ χαλούσανε ἀπὸ πίσω, τῶν στρα-
τιωτῶν ποὺ μαθαίνανε σάλπιγγα καὶ φαλτσάρανε, ἀκούγονταν
μαζί καὶ μελωδικὲς φωνὲς τῶν γυναικῶν τῆς ἦδονης..

Πίσω ἀπ' τὰ σίδερα, νὰ βλέπουμε ὅζω τὴ ζωὴ ἐλευ-
τερη, κ' αὐτὲς κεί μέσα κλειδωμένες, νὰ τιμωροῦνται, νὰ
υποφέρουσε ἀπ' τίς ἀρρώστειες τους..

* Ἀχ! ὄσανο πότε θὰ βγεῖς—φώναξε ὁ Ἀράρης
καὶ τοῦ ἦρθε διάθεση νὰ πιεῖ.. νὰ πιεῖ κρασί, νὰ ζαλίσει
τὸ κεφάλι του..

Στὴ μεγάλη πόρτα περνοῦσαν ἀμάξια καὶ στέκονταν
καὶ καταβαίνανε γυναῖκες τοῦ λούσου, ὀραίες. Κι ἄλλες
γυναῖκες τοῦ λαοῦ, ποὺ ἔρχονταν μὲ τὰ πόδια ἀπ' τίς ἀ-
κρες τῆς Ἀθήνας, γιὰ νὰ γιαιτρέψουσε τὴν υγεία τους..

* Ἀπὸ μιὰ πόρτα ἄλλη μπασιόβγαῖναν τόσσι νέσι, παιδιὰ
ὀραία, μὲ ἀθλητικὰ σώματα, ποὺ μέσα τὰ ἔτρωγε ἢ ἀρ-
ρώστεια!..

Οἱ τρεῖς φίλοι ἄφισανε τὸ βουναλάκι καὶ κατηφορίσανε
στὴν πόλη, στὸ καφενεδάκι τῆς συνοικίας, νὰ πιουθεῖ τὸ
καφεδάκι τους, καὶ νὰ παίξουσε τὴν πρέφα τους, ὅπως
νὰ νυχτώσει καὶ νὰ πᾶνε κυνηγι, γιὰ.. χαρτιζήλικο!..

* Ὁ Ἀράρης πῆγε στὴν κυρὰ Ἐλενιὸ καί.. ἐξηγήθηκε
ὁμορφα γιὰ τὴν ἀγαπητικιά του. Τ' ἀπόγιομα θὰ πῆγαινε
νὰ τὴ παραλάθει ἀπ' τὴν ἀστυνομία, κ' ὕστερα θὰ τὴν κρα-
τοῦσε νὰ δουλέψῃ στὸ δικὸ τῆς σπιτί μαζί μ' ἄλλες θυγα-
τέρες τῆς ἦδονης. Ἐξηγήθηκε γιὰ τὰ λεφτά. Ἡ Ἐλενιὸ δὲ
χαλοῦσε χατήρι τοῦ Ἀράρη, γιατί ἐχτός ποῦ ἡ ἐρωμένη
του εἶτανε ὁμορφη, ἰσκιπίνια, θὰ εἶχε καὶ τὴν ἀδάντα του.

* Ὁ Ἀράρης εἶτανε παλληκαράς καὶ μὲ τὸ παραμικρὸ μὲς
τὸ σπιτί, ποὺ θὰ γινότανε, εἶτανε σὲ θέση νὰ φέρῃ τὴν
τάξη.

II

Τ' ἀπόγιομα στὸ ἀντικρὸν καφενεδάκι τῆς διεύθυνσις
τῆς ἀστυνομίας περιμένε ὁ Ἐραστῆς.

Εἶδε καὶ τὴν κυρὰ Ἐλενιὸ νὰ μπαίνει στὴ διεύθυνση
καὶ τὰ στρογγυλλά, πεταχτὰ μάτια του γυαλίσανε ἀπὸ
χαρὰ.

Τ' ἔσοσα ἀμάξια σταματήσανε ὅζω ἀπ' τὴ διεύθυνση.

* Ἀπὸ μέσα οἱ γυναῖκες θγάζανε τὰ κεφάλια τους. Κ'
ἓνα χέρι βγήκε καὶ κουνήθηκε, χαϊρέτης.. ἓνα προσωπάκι
ἐλαμψε σὲ διαμάντι ἀπὸ χαρὰ περισσή!..

Ἴτανε ἢ Κλειθὴ ἢ ἀγαπητικιά του.

* Ἐπειτα κατεβήκανε στὴ σειρά ἕλες καὶ πίσω οἱ χω-
ροφύλακες, σὰ νὰ ὀδηγοῦσανε στὰ μπουδρούμια φονιάδες!..

τά πλάσματα αυτά που ή Μοίρα, σ' αυτό το δρόμο έταξε, να φέρονται στο μέτωπο τις βοδινές της ανήθικης ζωής και που γι' αυτό δε μπορούσαν να είναι ένοχα, για τέτοια τυραγνία...

"Ατυχα πλάσματα, ναυάγια της τρικυμίας της ζωής, που κάθε μιὰ ψυχή απ' αυτές κλείει το παράπονο της άδικίας, που τις έσυρε στις λάσπες. Γιατί τάχα δέν είχαν κι' αυτές μητέρα-πατέρα, αδέρφια, ένα τίμιο σπίτι που τὰ στέγαζε; .. Δέν είχαν τιμή!.. Και τώρα, ριγμένα σ' αυτό το διός, πώς να τις άδικήσουμε δίχως να ξέρουμε τὰ μυστικά τους; .. Έκεινον που τή παρθενιά τους έδραψε!.. κ' έπειτα... έπειτα το Ένα κακό πίσω απ' τ' άλλο, το καρακώλισμα, ό ξεπετσμός!..

"Ο Αράρης σηκώθηκε, ταραγμένος, που την είδε, έφερνε στο πεζοδόρμι βόλτες και μέσα κοιτούσε, με μάτι κυνηγιάτικου στυλιού, κοιτούσε την πόρτα, τὰ σκαλιά, πότε να βγει, να ρθει, να πείσει ξανά στα χέρια του, να ζηήσει, σαν και πριν, δίχως φτώχειες.

"Ο μεγάλος του πόθος, νά, βγήκε, κοντά κ' ή κυρά Έλενιό, γελαστή, κ' οι δύο κατεβαίνανε τὰ σκαλιά κ' ή Κλειώ πηδούσε από χαρά, που έβλεπε τον άνθρωπό της, το τιμόνι της ζωής της, αφού μόνον αυτόν, είχε στο κόσμο.

Μπήκανε σ' ένα μόνιμπο και γραμμή πήγανε στην Έλενιό στο σπίτι.

Σε μιὰ κάρμα καθήσανε και τὰ λέγανε.. τὰ λέγανε... πώς πέρασε τον καιρό της στη φυλακή, πώς τή βασάνιζε ή κλεισούρα και ό πόθος να βγει έξω, να έλευθερωθεί..

Κ' είτανε χυμένη μιὰ μελαγχολία τώρα στο πρόσωπό της. Κοιτούσε την κάρμα της, το πλουσιο κρεβάτι, με της πολυτελείας τὰ έπιπλα, με χολιά κάτω άξιας, δλη αυτή την άρχοντιά κοιτούσε και χαλούσε ή δψη της..

"Όταν βγήκε άστραφτε στη ψυχή της ή χαρά και τώρα, την πέδευε ή σκέψη, πώς στον ίδιο βιό είτανε δικασμένη να δουλέψει, να κινδυνέψει ξανά την υγεία της, να ριχτεί ξανά στο νοσοκομείο, με τὰ φάρμακα, τους πόνους, την κλεισούρα... Νά βγαίνει και να μπαίνει σ' αυτή τή φυλακή... Και τὰ καζάντια της; .. Νά μὴν έχει στο τζαντάκι της κέρδη, για τὰ γεράματα... "Όσα βγάινει καπνοί να γίνωνται, άγέρας..

Σε λίγο μπήκε στην κάρμα ή Έλενιό, με τις περιποιήσεις της, τὰ χάδια της, τις υποσχέσεις της, πώς ή δουλειά της θα είχε κέρδη.. Συμβούλες, πώς να φέρνεται στο σπίτι της, στους ανθρώπους της.. Νά μὴν έχει πολλές κουδέντες με τους πελάτες, να μὴ δίνει σημασία σε κανένα, έχτος απ' τόν άνθρωπό της..

Κι' όλα αυτά με ευχαρίστηση άκουγε ό Αράρης κ' έστριβε το μικρό μουστάκι του στις άκρες, σούφρωνε τὰ χείλια του, και χαμογελοόσε..

Μά ή Κλειώ ως και μελαγχολούσε και άλλο έριχνε το βλέμμα..

"Έφυγε απ' την κάρμα ή Έλενιό, μείνανε πάλι οι δύο τους και τὰ χαλασμένα μούτρα της κοπέλλας πειράζανε τον έραστη.

— Πώς είσαι; έτσι..— τή ρώτησε νευρικά, γιατί έχασε τή διάθεση πούχες; .. Συμβαίνει τίποτα; ..

Τή τράβηξε απ' το χέρι με δύναμη, τή σήκωσε όρθή, τή κοίταξε καλά μες τὰ μάτια, έλαβε άσστηρά, κακούργικο ύφος, έδειξε άσπρα και μυτερά τὰ δόντια του και το χέρι της τίνανε πρὸς τὰ κάτω.

— Λοιπόν;.. Δέ μιλάς; .. αϊ; ..;

"Άρχιζε να σοιρουπώνει έξω. Η ώρα δέν είτανε να σουρουπώσει τόσο νωρίς. Τὰ σύγνεφα, τὰ πολλά, που στον ουρανό είχανε στρωθεί και τόν κάνανε μαύρο, σά να φορούσε πένθη, είχανε δώσει το σούρουπο νωρίς.

Φουσοσε κ' ένα.. άγέρας ζεστός. Η ώρα που βλέπει, πώς σε λίγο θ' άρχισι να βρέχει..

Μερικά σύγνεφα, πὸ θαρραλέα, είχανε φύγει απ' τή σειρά τους, τὸ ύψος τους, και πάνού απ' τήν πόλη, κοντινά, στέκονταν, άλλοι παιρνούσαν, άπειλητικά, σά να θέλανε ν' άκουμπήσανε τον έγκο τους στους δρόμους κάτω, από μεγάλη κόουραση, να σοροβολιστούνε..

Δυό στρογγυλά δάκρυα κύλισανε απ' τὰ γλυκά μάτια της, σαν σταλαγματιές πρωϊνής δροσιάς, που μινέσκουσε στον άνθρωπό τὰ φύλλα.

Τὰ στήθια της με μιὰς φουσκώσανε κ' ένας στεναγμός κύλισε και χύθηκε στο άγριανθρώπου τή μορφή.

...Θυμήθηκε την καλυδούλα της στο χωριό, τή μεγαλύτερη αδερφούλα της, τή μάνα της, θλους και.. δάκρυσε.. δάκρυσε...

"Ο βιός εκείνος και έτοτος τώρα, το μέλλον τί θα γίνει, πώς θα ζήσει, ποιός θα τή κοιτάξει, έλ' αυτά, άνακατόνανε το μυαλό της..

"Η όρθή σκέψη της έλεγε σι' αὐτή πὸς ό έραστής της την είχε, για το συμφέρο του. Πὸς σήμερα, όσο ή όμορφιά της βαστάει, τή θέλει, με στερνά την άηδιάζει, μιὰ κλοτσιά και.. δρόμο..

Μες το νοσοκομείο γνωρίστηκε με τόσες γυναίκες άκουσε τόσα λόγια, συμβουλευτικά και το μυαλό της είχε έτοιμαστεί να δεχτεί λογικές σκέψεις..

Τόσες γυναίκες και μέσα, που είχανε πολλά πάθει και γνωρίσει, τής είχανε γιμισίει φῶς τὰ μυαλά της.

"Αλλά ό έρωτας την παράσερνε, κ' εύρισκε τον έαυτό της τόσο αιχμάλωτο στον έραστή της, που είτανε άδύνατο, να του χαλάσει χατήρι, ακόμα και σε φωτιά να πατήσει, αν τής έλεγε, θά τί έκανε.

"Ο Αράρης ανησυχοόσε με τις σκέψεις της Κλειούς.

— Μίλησε ξάστερα, τι έχεις— τή παρεκάλεσε.

Κ' εκείνη γέρνοντας το κεφάλι, σά κρίνος που ραγίζεσαι και πέφτει, του είπε, σιγανά, με συγκίνηση.

— "Αν μ' άγαπούσες δε θά μ' άφινες να δίνω το κορμί μου!..

Αὐτὰ τὰ λόγια κεραυνός του είτανε.

"Έβαλε το πατέτο του, έστριψε τσιγάρο, και κάπνιζε... κάπνιζε... κ' απ' τὰ ρουθούνια σαν άλογο κουρασμένο φουσοόσε..

Κάνι στο μεταίϋθ θέλησε να πει ή Κλειώ κ' άμέσως σηκώθηκε όλόρθος, με μύτια πεταγμένα από όργη, φρενιασμένος και το χέρι του σήκωσε να τή χτυπήσει στο κεφάλι, μά ή γυναίκα πρόλαβε, του το έπιασε και γλύτωσε τή γροθιά.

— Μή μου μιλήσεις έτσι ξανά — τήν απείλησε — γιατί θά σου βγάλω τ' άντερα έξω με το μαγαίρι.

Σμυόλωξε ή κακομοίρα και δε μιλούσε.. Στην ήσυχία της κάρμας μόνο των ρουθουνιών του το φύσημα άκουγότανε..

III

Είχε νυχτώσει και της πόρτας το κουδουни κάθε λίγο ήχοσε και βήματα ανθρώπων στην είσοδο άκούγονταν, γέλοια, ηνθόματα, φωνές, χάχανα μες τή σάλα από τους άντρες και τις γυναίκες που παίζανε, τὰ να είχανε προηγούμενη φίλια..

Στὴ σάλα κάποιος μεθυμένος τραγουδοόσε, τους έκανε άστεία, κ' όλοι, όλες μέσα και είχανε λιγωθεί απ' τὰ πολλά γέλια..

Οι γυναίκες τον τραβοόσανε απ' το σακκάκι, του πετούσανε κάτω τή ρεμπούκλια, τή τσαλακώσανε, και γινότανε έτσι γλέντι, θόρυβος χαρᾶς, μέσα...

"Όξω άκούγότανε της βροχής το πλτάγισμα, σά μουρμούρα, που ξεκινάει κ' έρχεται σε μιὰ πόλη μέσα από πέλαγος, από μιάν άμμουδιά κοντινή, που δέχεται στη μαλακή άμμόστρωτη άγγαλιά της τὰ κουραμένα κύματα..

"Ο ουρανός ξεθύμαινε στη βροχή, στις άστραπές και στις βροντές, σά να είχανε και της φύσης τὰ στοιχειά έρωτικά έπεισόδια μεταξύ τους..

Τόση βροχή έπεφτε, που στους δρόμους έξω τρέχανε ποτάμα..

Καμμιά φορά άκούστηκε στην είσοδο μιὰ λεπτή φωνή.

— Αϊ; κυρά Έλενιό, άντε κάνε γρήγορα και φέρε μας το καινούργιο νούμερο!..

Είτανε εκείνες οι στιγμές που ή ψυχή της Κλειούς, είχε ρίξει κάτω όλα τὰ ράχη της, στην άνάληψη της παιδικής ζωής της, του χωριού της, των φιλενάδων της, και που είχε μείνει άγνη, καθάρια σαν και τότε.

— Άμέσως γίτοκα μου πηγαίνω — άκούστηκε ή άπάντησή της Έλενιό, κ' ύστερα τὰ βήματά της απ' έξω.

— "Ανοιξε βιαστικά την πόρτα, με μιὰ φούργια..

— "Έλα!.. έλα!.. κοπέλλα μου, να πάμε μέσα — της είπε και τή έπιασε απ' το χέρι. "Έχω ένα κύριο να σου δώσω πολδ καθώς πρέπει.

"Έφερε λίγους διαταγμούς ή Κλειώ και στα μάτια κοιτάζε δειλὰ τον άγαπητικό της.

"Εκείνος σηκώθηκε, τή κοίταξε άσστηρά και... σά να τής έλεγε, τί διατάζει, τράβα, πήγαινε, μέσα, εκεί, παράδωσε το κορμί σου, ύστερ' από τρεις μήνες, πρώτα στον ξένο, μιὰ και θά πληρωθοόμε, κ' ύστερνά, το βράδυ σε μένα!..

Προχώρησε ή κοπέλλα λίγα βήματα και.. πάλι στα μάτια τον κοίταξε έρωτηματικά.

Κ' εκείνος δε τής είπε, να μὴ πάει. Τίποτα!..

Τὴν περιμένα μες την κάρμα μισή ώρα.

"Η Έλενιό άνοιξε την πόρτα, μπήκε μέσα και είπε για την κοπέλλα στον Αράρη, πὸς έκανε στὴ σάλα εντύπωση σε όλους τους πελάτες.

Αὐτὸ ίκανοποίησε τον άγαπητικό και γέλασε με τή

καρδιά του, γιατί δε θά έμενε από δω και πέρα δίχως λεφτά.

— Κυρά Έλενιό — της είπε, την ώρα που έφυγε — τὰ μάτια σου δέκα-τέσσερα. "Αν δεις το παραμικρό ύποπτο, άμέσως να μου το πεις... Και με τους πελάτες λίγα λόγια... Καταλαθαίνεις; ..

— Αϊ; καλά τώρα, τή δουλειά μου δε ξέρω; ..

Σε λίγο μπήκε στην κάρμα ή Κλειώ, κόκκινη στα μάγουλα, σαν από πυρετό, με τὰ μάτια δακρυσμένα, τὰ μαλλιά άνακατωμένα, στο πρόσωπο έρωμένη..

Κουρασμένη, δίχως να βγάλει μιλιὰ, έαπλώθηκε στο κρεβάτι, με διάθεση να κοιμηθεί λίγο.

"Ο έραστής από πάνω της την κοιτοόσε.. την κοιτοόσε.. "Ανοιξε τὰ γλαρά μάτια της, τον είδε από πάνω της, σήκωσε το χέρι και του είπε.

— Νά, πάρε τα..

"Έβαλε τὰ λεφτά στην τσέπη, φόρεσε το καπέλλο του και φεύγοντας τής είπε

— Στις δώδεκα τή νύχτα θά γυρίσω.

K. A. ΦΩΤΑΚΗΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ Σ ΤΟΥ ΔΕΚΕΒΡΗ

"Η φύση σκληρή και τυφλή μάνα.

— Θέλουνε να ποδνε πὸς κάθε μάνα τέτοια είναι, μά..

— Ω φίλη! κιάν είταν άληθεια ένα τέτοιο πράμα!

Στὴν μαλακία την άγχαλιά της σε σφίγγει και σε συντρίβει, όπως τάχταπόδι μέσ' στα πλοκάμια του τὰ γλιντζαμμένα, το θυμα του.

Μητριὰ μοχηρή ή κοινωνία, φαρμακώνει σου την ψυχή—δταν έχεις. Μετρημένοι που την έχουνε—

Οι ταπεινώσεις... ό! οί έξεφτελισμοί!... Κοινοτοπίες που άδυνατεί να τις άπορύγει ως κή μεγαλοφυία!

Και στάνεται βαθιά ό άνθρωπος—Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

"Έπειδής ή μάνα ή φύση... έπειδής, λέω, της ξεφέβγει, απ' τὰ μάγκανά της ή ψυχή των διαλεχτών παιδιών της, εκείνη της έσττησε παγίδα... το αίτημα. "Αφρο πιάνεται κιάφρο συντρίβεται ή ψυχή τῶ διαλεχτών παιδιών της. Παραδέρνει συντριμμένη κιάργασαίφζει μέσ' την καταχτόνια την παγίδα ή ψυχή τῶ διαλεχτών παιδιών της.

Σήμερα ό ποιητής—ένας ποιητής άς ποθμε—έθαψε τον αδερφό του, το μόνο του σύντροφο στην έρημιά του... στην Αθήνα.

"Όχι όπως θάφτουνο κάθε άνθρωπο που πεθαίνει.

Στὰ αιθαντικά παιδιά της—ψυχοπρόντερα ή φύση—ξεχωριστές απόλαφες τους στέλνει.

Τὸ έθαψε ζωντανό ό ποιητής τον αδερφό του... στο φθισιαστρείο.

"Ένας περιφάνος λεβέντης.

Σε δεικαίνετες μέρες φτώμα.. "Αλλά φτώμα που μιλεί.. και την καρδιά σου καιεί.

"Έλα, Χριστέ, στη γῆς απόψε νακούσουμε απ' το στόμα σου, το θρυλικό τό: «Δεύρο έξω»!..

— Άλιά! Δέν κατεβάνει κανένας Χριστός. Γιάτα μᾶς κανένας Χριστός δέν κατέβηκε.

Τοῦ ἄρρωστου τὰ μάτια ὥστόσο μὲ τὴν ἀπαντοχὴ τοῦ ἀνέλπιστου ἀποχίτωνε κάποια λάψη ἀλλόκοτης μιά λάψη ξωτικιά, σάν τῶ ματιῶν τῆς θρυλικῆς Μαρίας, ποῦ διάλεξε τὴν ἀγαθὴ μερῖα.

Μὰ τὸ στήθος... ὦ ἀγκούσα!...

‘Ο Θεός—τόν ἦλιο λέω—σὲ ἐλα χύνει τῇ λαμπράδα του. Τὸ βασίλεια δὲ οὐρανός βάφεται τριανταφυλλῆς. Τὶ ἄμορφος ποῦ εἶναι τὸ βράδι δὲ οὐρανός! Τόσα βράδια!... ὦχ καὶ δὲν πρόφτασες, καλέ μου, νὰ τότε χορτάσεις!...

Τόσα βράδια καὶ πάντα φρέσκῃ ἀχόρταστη ἢ ἄμορφία του, σὰ νὰ βγήκε χετὲς ἀκόμα ἀπὸ τὰ γέρια τοῦ δημιουργοῦ. Καὶ πάντα σὲ λαμπάζει.

Τὸ ἔφερε ὥστόσο δὲ ἄσπρος ἐκεῖνος πῶς σὲ λίγο... ἄβριο ἴσως... θὰ συναλλάξει... διμένα!... ἀφτὲς τῆς τρυφεράδες, ποῦ τὸ δέιχνη ἢ πεντάμορφη κιὰκαρδῆ μάνικ ἢ φύση, μὲ τὴ μάθρη γῆς τὴν καταλύτρα.

Τάστρα λαμποκοποῦν ἀδιάφορα.

Καὶ στάλα στάλα θαρρῶσυνε τὰ μάτια... τοῦ νιοῦ τὰ μάτια ὅμει τὰ μάβρα, τὰ μεγάλα.

Ἦσιο ἔκει στὸ βάθος κοιμόνται τὰ βουνά... ποῦ δὲν πεθαίνουν... ὦ...!

Ἐπρεπε μῖαν ἀπ’ ἀφτὲς τῆς μέρες νὰ τότε θάψει ὁ ποιητῆς τὸν ἀδερφό του.

‘Τὰ δάκρυα δὲ μουσκέθουνε. οὐδὲ λυγᾶνε οἱ στεναγμοὶ τοῦ πεπρωμένου τῆ βουλή».

Καμπανίζουν τὰ τραδάγια, τάφτοκίνητα σφυρίζουσε τρελά.

Χαρακοποῦνε οἱ ἀνοιχταὶ θαμῶνες τοῦ Ἑραίου.

Ἡ κοινωμία τοῦ χασκογελαῶ.

Φυλάει ὁ ποιητῆς ἕνα κατώγι πέρα ἔκει στοὺς ἀμπελό-κηπους. Ἐκεὶ τὸν ἐτάξεν ἢ μητριά.

Σκολεὶ εἶναι τὸ κατώγι...

Δὲ θὰ χτῖσει βέβαια παλάτια ἢ μητριὰ γιὰ τὰ πρόγονα τῆς!... καὶ ἃς εἶν’ ἀφτὰ καὶ τῆς Φουλῆς τὰ τρυφερά βλαστάρια... στρατιώτες μαζί καὶ μάρτυρες.

Οἱ τοῖχοι τοῦ κατωγιτοῦ ἀναβινοῦνε ὡς εἶδος δάκρυα... νὰ ποῦ μποροῦνε καὶ τάψυχα νὰ κλαῖνε. Ἡ ζύγγρα συμπαίνει: στὰ κόκκαλα, ἢ καρδιά μαθρίζει.

‘Ο ποιητῆς φυλάει τὸ κατώγι... ὁ νεκρὸς φυλάει τὸν ποιητῆ. Ἀγωνία. Ἀνησυχοῦνε τὰ παῖδάκια κοιτάζοντάς τονε κατὰματα. σάν τὰ πρόβατα ποῦ νιώθουνε τὴν μπόρα νᾶρχεται ἀπὸ μακρὰ.

Πρέπει νάρσιε τὰ παιδιὰ μιά στιγμὴ... Ὅχι στιγμὴ... μιά μέρα. Εἶναι Σαββάτο.

Μόνον σῆμερα ἂν κάνει τὸ χρέος του, θὰ παραβεῖ λιγότερο τὸ καθῆκον του... ὦ ἢ μητριά!...

Σῆμερα λοιπόν... Ἀγωνία καὶ φρίκη.

Ἀναδίνει καὶ τὸ μέτωπό του θρόμβους ἀπὸ ἔρωτα.

Μὰ δὲν τὸ φάνηκε κανένας ἀγγελος νὰ τοῦ σφουγγίσει τὸ μέτωπο... ἔκει μέσα κάθεται ἢ λάμπα ἢ Γνώση... ἢ μαγαρισμένη.

* * *
Ἄς ἀφίσουμε τώρα ταποδέλοια ὁ ἐπίος νὰ τὰ πεῖ—δ

ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΜΑΡΙΝΟΝΗ

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΟΥΓΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

Ι

Η ΓΕΝΝΗΣΗ

«Ἐγώ, ἔως ὅτου θὰ αἰσάνομαι τὸν ἑαυτό μου, δὲ θὰ λημονήσω ποτὲ ὅτι, ἐγεννήθηκα ἀπὸ μητέρα Ἑλληνίδα, ὅτι ἐβύξα ἀπὸ Ἑλληνίδα παραμίνα καὶ ὅτι, εἶδα τὴν πρώτην ἀχίδα τοῦ ἡλίου στὴν καθαρῇ καὶ δασοτρόφα Ζάκυνθο», καθὼς ἀκόμα ἀντῆραε μὲ τούτ: στίχους ποῦ ὁ Ὁμῆρος καὶ ὁ Θεόκριτος τὴν ἐκήμησαν. Πειριάζοντας τὴ γῆ ἐξήγησα τοῦ καίου ἀνάμεσα στοὺς σοφοὺς λαοὺς καὶ διανοούμενους τὴν ἐπιμονὴ ἀγάτη τοῦ γενεθλίου τόπου, τὴν ἀρχαία φιλοξενία, τὸ σεβασμὸ στὰ γερατία, τὴ μητρικὴ στοργὴ καὶ τῆς ἄλλης ἀπλῆς καὶ ἀγριεῖς ἀρετῆς ποῦ ξαναλαμβάνου ἀνάμεσα στῆς βαρβαρότητες, τῆς δεισιδαιμονίες, τὴ σκληριὰ καὶ τῆς σκοτεινότητες τῆς νέας Ἑλλάδας».

Ἔτσι ἔγραφε ὁ Οὔγος Φώσκολος πρὸς τὸ Βαρθόλομο τὸ 1808, καὶ κατὰ τὸ 1814 σ’ ἕνα αὐτοβιογραφικὸ ἀποσπασμα τὰ ἀκόλουθα :

«Le soussigné est né dans l’île de Zante en 1878 d’André Foscolo et de Diamante Spathy veuve d’un comt Serra, et remariée en secondes noccs.

La famille du soussigné étoit patricienne à Venise : dans le commencement du 17me siècle ses ancêtres ayant reçu en fief des terres de l’île de Candie, et le droit de gouverner au nom de la république, ont de lors reconcié au patriciat de Venise, en gardant néanmoins le privilège heréditaire d’avoir séance dans les conseils de noblesse de toute ville sujette à la république ; privilège dont ils ont usé depuis la perte de Candie, et qu’ils ont conservé de père en fils jusque au renversement de l’état vénitien».

Σ’ αὐτὰ τὰ δύο σημεῖα βρισκεται ὁ πρωτότυπος χαραχτήρας τοῦ ποιητῆ καὶ τοῦ ἀνθρώπου : Ἕλληνας καὶ εὐγενῆς, καὶ ὑπερήφανος γι’ αὐτὴν τὴν ἐνγένειαν καὶ ἐλληνοκτικότητα, ὑλαρξὲς κλασσικὸς καὶ ἀριστοκρατικὸς.

Σ’ ἕνα ἀρθρο γιὰ τὴ σύσταση τῆς δημοκρατίας τῆς Βενετίας, ὁ ποιητῆς ἐσημείωσε, στηρίζημενος στὴν ἱστορία τῆς Βενετίας τοῦ Νταρού, τὴν ἀρχαία πατριακὴ καταγωγὴ τοῦ οἴκου του.

«Οἱ πρόδοι, ποῦ, φεύγοντας τῆς καταστροφῆς τὼν Γότθων, ἀρχίζαν νὰ κατοικοῦν τῆς λιμοθάσσης τοῦ Ἀδριατικοῦ Κόλπου, ἐκυβερόντανε ἀπὸ ἄρχοντες σταλιμένους ἀπὸ τὴν Πάντοβα. Τὰ δνόματα καὶ οἱ ἀπόγονοι μερικῶν ἀπ’ αὐτοὺς δὲν ἐσβυσαν ἀκόμα καὶ στῆς ἡμέρες μας.— Ἀντώνιος Κάλβος, Ἀλβέρτος Φαλέριος, Τομάζος Καντιάνος, Ἀλβίνος Μόρο, Οὔγος Φώσκολος, Κέσαρης Ντάουλος.— Ἀπὸ τοὺς πρώτους τέσσερὺς ἐδιατηρήθησαν οἱ πατριακὲς οἰκογένειες τῶν Κάλβων, Καντιάνων, Μόρων καὶ Φαλέριων, καὶ ὑπαρχαν ἵσσημε τὴν ἐξουκαχί τῆς Βενετίας, καὶ μετὰ τὸν τέταρτο διατηρήθησαν οἱ ἀπόγονοι τοὺς τοῦ

Φώσκολου, Φωσκάρου, καὶ Φωσκαρίου, καὶ ὁ Ντάουλος πιστεύεται διὲ ὑπάρξῃ ἢ ρίζα τοῦ οἴκου τῶν Νιαντολαίων».

Μὰ στὸ Gazzettino del Bel-mondo» ὁ Φώσκολος ἐπροτίμησε νὰ καίξει μὲ τὸ παράνομά του καὶ νὰ τοῦ ἀποδώσει μιὰ καταγωγὴν Ἑλληνικῇ.

«Τέλος θὰ μπορούσε νὰ εἰπωθεῖ ὅτι ἢ Φύση, κατὰ τὴ δημιουργία ἐκείνου τοῦ ἀτόμου, σημάδεψε τ’ ὄνομα ποῦ σημαίνει ὀργή. Ἡ θερμότη κάνει τοὺς ἀνθρώπους ἐσερέθιστους σὲ κάθε ἐντύπωση, καὶ ἢ μολιχολία τοὺς κάνει προσεχτικότερους παρτηρητῆς τοῦ ἑαυτοῦ τους καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἐνεργειῶν. Καὶ ἢ φωνία καὶ ὁ χόλος ἐνομένα σὲ μεγάλη δόση δύνουν ἐνέργεια στὰ γραφὰ καὶ ἀπόφαση στὴ δριση, καὶ μαζί βέβαια ὀργή, βέβαια θλίψη καὶ βέβαια δευδερκεια, μετὶ τῆς πότες οἱ συγγραφεῖς κατανοῦνε σγχνά ἀνευχαριστικοί, ἀνίκαροι καὶ παράκατοι ἐχτημῆες. Ἀδτοὺς εἶναι ἀκριβὼς ὁ φεγγερός χόλος, ὕψωμένος σ’ ἕνα μέρος ἀπὸ τὸν Ὁραϊνο σάν ἢ πηγῇ τῆς μεγάλης ποιησης, καὶ ἐκεينوλογιμένος σ’ ἕν’ ἄλλο σάν τὸ κίνηρο τῶν ἁγίων παθῶν, ποῦ ἀπὸ τοὺς Ἀπίνους καὶ τοὺς Ἑλληνες ἐβράζοντανε στὸ σκότη, ὅπου ὁ σγγκριαβατικότερος Ἀνακράϊων τοποθετεῖ καὶ τὸν ἔρωτα».

Εἴτανε μιὰ μεγάλη τύχη γιὰ μᾶς ποῦ ἐκεῖνος ὁ Ἕλληνας, ποῦ ἐφήμησε στὸ πεδὸ καὶ στοὺς στίχους τὴν ἄρια του Ζιάκυνθο καὶ ζῆσησε ἐπιμολογίες Ἕλληνικῆς ἀκόμα καὶ σ’ ὄνομά του, ἐσπουδασε κ’ ἐμεγαλῶσε Ἑταλός: ὄμι διαφορετικὰ ὁ πιὸ μέγανος γάλλος λυρικός τοῦ δέκατου ὄγδωτου αἰῶνα, ὁ Ἀντρέας Σεσιέ, ἐγεννήθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη ἀπὸ μητέρα Ἑλληνίδα, κ’ ἐπῆγε νὰ περάσει τὴ νιότη του στὸ Παρίσι, τελευταίος καὶ ἀντυχος ψῆφτης τοῦ ἀριστοκρομοῦ.

Ι Ι

ΟΙ ΓΕΝΝΗΤΟΡΕΣ

Λοιπόν τῆς 26 τοῦ Γενάρη κατὰ τὸ Ἕλληνοανατολικὸ ἡμερολόγιο, ἢ στίς 6 τοῦ Φλεβάρη κατὰ τὸ γρηγοριανό, ἐγεννιότανε στὴ Ζάκυνθο ἀπὸ τὸν Ἀντρέα Φώσκολο καὶ ἀπὸ τὴ Διαμαντίνα Σπαθῆ, ὁ Νικολάος Φώσκολος, ποῦ ἔπειτα γνωρίζουμε μὲ τὸ ἀλλαγμένο ὄνομα τοῦ Οὔγου. Ὁ Ἀντρέας Φώσκολος, τέκνο τοῦ Νικόλαου, γιάτρος στὴν Κέρκυρα, ἔλαβε δίπλωμα τῆς Ἱατρικῆς στὴν Πάντοβα καὶ εἰκοσι τῆς Βενετίας τοῦ Νταρού, δηλαδή τῆς 24 τοῦ Ἀπριλῆ 1777, στεφανώθηκε στὴ Ζάκυνθο τὴ Διαμαντίνα Σπαθῆ, ποῦ εἴτανε τριάντα χρονὸ καὶ εἴταν κίση ἐνὸς ἀρφή καὶ χῆρα ἐνὸς κάποιου Γιάννη Λακοῦλα Σέρρα.

Ὁ γάμος ἐγενε ἀπὸ ἔρωτα, μιὰ καὶ ἢ Διαμαντίνα εἴτανε φτωχὴ καὶ ὀρατῆ ἢ ἀκοι νεοτῆτα τοῦ ἀνδρός, ἢ μεγαλήτερη ἡλικία τῆς γυναίκος, μὰ ποῦ εἴχε ὑγειέστατην ὑλόσταση, ἢ διασταύωση τῶν δύο κλάδων, Βενετσιάνικου καὶ Ἕλληνικοῦ, ὑπῆρξανε οἱ πιὸ ἐννοϊκοὶ φυσιολογικοὶ δημιουργοὶ γιὰ νὰ γεννηθῶνε μιὰν ἰδιοφυία. Γιὰ τὸν Ἀντρέα Φώσκολο δὲν ἔξερουμε μεγάλη πρόματα χειροτόγος σὲ πολεμικὸ πλοῖο στὴν ἀρχῇ, ὀνομάστηκε στὸ 1784 Διευθυντής τοῦ Νοσοκομείου τοῦ Σαταλάτι, διαδεχόμενος στὸ

ἀξίωμα ἔκτεινε τὸν πατέρα του, καὶ πέθανε σὺς 13 τοῦ Ὀκτώβρη 1788, σ' ἡλικία τριάντα τέσσερω χρόνῳ ἀπὸ αἰμοφτυσίαν.

Πρῆτοι νάσαν ἄνθρωπος με χαρὰ γῆρα δύσκολο καὶ βίαιο. Σ' ἔνα γράμμα σταλμένο πρὸς τὴ γυναικάν εἶπεν ἐπιησίαζε νὰ πεθάνει, γράφει: «σοῦ ζητῶ συγχώρεση γιὰ τίς χειρίστες καὶ θλιβερότατες φιλοφρονήσεις ποῦ σοῦ ἔκαμα».

Ἀπὸ κείνον ἴσως ὁ Οὐγὸς ἐκληρονόμησε τὸν ὀργίλο χαρακτήρα καὶ μεγαγελικό, ἀπὸ κείνον κ' ἀπὸ τὸν παλοῦ τὸν κριτικό τοῦ καὶ παρατηρητικό, ποῦ εἶναι τὸ ἐπαγγελματικό χαρακτηριστικό τῶν γιατρῶν.

Δέκα χρόνῳ ὁ ποιητὴς ἔμεινε ὀρφανὸς ἀπὸ πατέρα. Θυμηθεῖτε τὸ Pensiero τοῦ Λεοπάρντι: σπέρσε τοὺς βίους τῶν ἐνδοσῶν ἀνδρῶν, καὶ ἂν θὰ παρατηρήσεις σ' ἐκείνους ὅτι εἶναι τέτοιοι, ὄχι γιὰ νὰ γράθουν μὰ γιὰ νὰ πράξουν, θὰ βρεῖς μὲ μεγάλα κόπια ἐλάχιστους πραγματικά μεγάλους, ποῦ νὰ μὴν ἔχασαν τὸν πατέρα τους στὴ νεανική τους ἡλικία».

Ἡ νεαρὸς Φάσκολος ἔμειν' ἔτσι μὲ τρεῖς ἀδελφούς μικρότερος, τὴ Ρουμλίνα, τὸ Γιάννη Διονύσιου καὶ τὸν Ἰούλιο, ἐμπιστευμένους στὴ μητέρα του ποῦ εἶταν χήρα καὶ φτωχή. Ἡ Διαμαντίνα Σπαθὴ εἶταν ἄξια νάσαι ἡ μητέρα ἐνὸς μεγάλου ποιητῆ' σ' αὐτὴν ἡ ἀρμονική ὁμορφία τοῦ σώματος ἐνοῶνταν μὲ τὴ στοργική γλυκύτητα τῆς ψυχῆς: τέλειο ὑπόδειγμα τῆς κλασικῆς Ἑλληνίδος γυναικός.

«Δὲν εἶχε μεγάλη μόρφωση, μὰ εἶταν ἐνθουσιμένη ἀπὸ τὴ φύση μὲ μιὰ ψυχὴ γεμάτην ἀπὸ νοσημάδα, γλυκύτητα, μετριοφροσύνη καὶ σεμνότητα. Ἀγαποῦσε πολὺ τὴν ἡσυχία, εἶταν στοργική κ' ἐλευθερότροπη ὄχι μονάχα πρὸς τοὺς διδασκῆς της μὰ πρὸς ὄλους· ἔδινε φιλόφρονα σ' ὅσους τὴν ὑπηρετοῦσαν, καὶ σ' ὄλους ἔδειχνε σεβασμό, περιτοίχους καὶ φιλοφρονήματα. Εἶταν ἐξχωριστὰ ὄφραϊα. Εἶταν θρησκά ἀπὸ καλὴ πίστη».

Ἔτσι τὴν περιγράφει ὁ Νιὲ Βιάζης στὸ «Οἱ γενεοὶ τοῦ Οὐγὸ Φάσκολου» — Ζάκυνθος 1883, σελ. 8. Ὁ Οὐγὸς ἔπειτα μᾶς ἀφῆσε τὰ ποῦ τρυφερὰ λόγια τῆς ἀγάπης του πρὸς ἐκείνη ποῦ ὀνόμαζε, στὴ μουσική του ζακυνθινή διάλεγο, «μητέρα μου ἀγαπημένη».

Στὸ 1814 ἔγραψε στὸν Ἀλβίξο Κούρτζολα στὴ Ζάκυνθο:

«Κι' ἂν πάει καὶ διορθώθηκα καὶ ξαναθυμηθῆκα σοβαρὰ νὰ ὀφελῆθῶ ἀπὸ τὴν ἡλικία ποῦ περνάει καὶ ἀπὸ τὸ λίγο μυαλό ποῦ μοῦ ὄωσε ὁ Οὐρανός, ὀφείλεται ὄλο στὴν ἀνατροπὴ ποῦ, μὲ τὸσον ἰδρωτὰ καὶ κλάμα καὶ θυσίες ἀπίστευτες, μοῦ ὄωσε ἡ μητέρα μου. Κι' ἂν κατέγω κανένα χάρισμα ποῦ ἀξίζει παίνεμα, εἶναι ὀλάκερο ἔργο καὶ δῶρο τῆς μητέρας μου».

Καὶ στὸ «Gazzettino del Bel-mondo»:

«Καὶ τώρα ἂν κανέναν μ' ἐρωτοῦσε: ἀπὸ ποῦ τέλος πάντων σοῦ ἦθε στὴν καρδιά ὄλο ἐκεῖνο τὸ καλό ποῦ πιστεύεις ὅτι κατέχεις; θὰ τοῦλεγα: ἀπὸ τὴ Μητέρα μου».

Καὶ δὲν παρῶλεπε ποτέ γράφοντας σ' ἐκείνη, ἢ στοὺς ἀδελφούς, νὰ ζητᾶει τὴν ἐγὴς της: καὶ ἡ καλὴ Διαμαντίνα τοῦ τὴν ἔστειλε, γράφοντας μὲ τρεμουλιαστὸ χέρι στὴ ζα-

κυνθινή της διαλεγο. Ὁ Οὐγὸς ἔκοψε ἀπὸ τὸ γράμμα ἐκείνες τίς μητρικὲς ἐπὶξες καὶ τίς ἔπειρε πάντοτε ἐπάνω του κλεισμένες σὲ μιὰ θήκη σὰ φυλακτὸ, γράφοντάς τες:

«Ἐυχαριστεῖτε τὴν κυρ. Διαμαντίνα γιὰ τὰ Ἑλληνικά λόγια ποῦ ἀγαπῶ, καὶ τὰ φέρνω στὴν καρδιά μου, καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι ἀπὸ τότες μταίνει σ' ἐμὲ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν παρακαλῶ νὰ μοῦ στέλνει τὴ δικὴ της».

Αὐτὰ τὰ πολυτίμητα ἀπομεινάρια τῆς παιδικῆς στοργῆς τοῦ ποιητῆ, διατηροῦνται ἀκόμα στὴ Βιβλιοθήκη Labropica τοῦ Λιβόρονου καὶ ἡ Ἀντιῶνα-Γραβέρση ἐδημοσίεψε τὰ πανομοιότυπα. Μὰ κριτικῶς συγκατημένοι ἐκείνες τίς λοιδυρίτσες ἀπὸ τσαλακομένο χαρτί, ποῦ ἀπάνω τους ἡ Διαμαντίνα γράφει μπεθεμένα λίγες γεγραμμές στὴν ἰονική της διαλεγο, σκεπτόμαστε μὲ θλίψη ὅτι, ἡ μητέρα τοῦ Οὐγὸ Φάσκολου δὲν ἤξερε τόσα ἰταλικά γιὰ νὰ μορεῖ νὰ ἐνοῦήσει καὶ ἀπλάσει τίς ὁμορφίες τῶν «Τάφων»: καὶ ὅμως ἐκείνη ἔδωσε στὸν ποιητὴ τὴ γενεότητα τῆς ψυχῆς, τὴν τρυφερότητα τῶν διαθέσεων, τὸ βαθὺ καὶ ὕψιστο αἶσθημα τοῦ αἰώνιου καὶ τοῦ Θεοῦ.

(ἔχει συνέχειο)

Μεταφ. Γ. Σ.

Στὸ σημερινὸ τεῦχος δημοσιεύουμε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ μακαριτοῦ τοῦ Γεωργ. Καλοσγούρου, γιὰτὶ νομίζουμε ὅτι εἶναι ἀρκετὰ σημαντικὴ καὶ ἐξηγεῖ τὰ αἰτία τῆς δικῆς του ἀποχῆς: ἀπὸ τὴ διὰση καθὼς καὶ τῶσων ἄλλων λογίων. Πρῆπει ὅμως γιὰ νὰ ἐνοῦήσει κανένας τὴν ὀρθότητα τῶν λεγομένων του, μὲ μεταφερθεῖ στὰ χρόνια ἐκείνα, ποῦ ὁ δημοτικισμὸς εἶτα ε σκοπὸς καὶ ὄχι μέσο, ὅπως τέλος πάντων κατάντησ' ἐσήμερα, ποῦ δὲν εἶναι ἀρκετὸς ὁ δημοτικισμὸς μονάχος νὰ τιμῆσει τὸν ὀπαδὸ του. Ὡς τόσο καὶ σὺς ὀξύτερες διαφορές, ἴσως ἡ μὴ ἀποχὴ ἀπὸ τὰ προσωπικά νὰ μὴν εἶναι, καθὼς καὶ τότε, καὶ σήμερα μικρότερο ἐλάττωμα καὶ κακό γιὰ τὴν πρόοδο τῆς τέχνης γενικά.

Ἐπιστολὲς καὶ ὅτι δῆποτες ἄλλο, θὰ στέλνεται στὸ δεινθυνητὴ κ. Γεωρ. Σπαταλά, ὀδὸς Ἀκαδημίας Ἀριθ. 40.

Ζητήστε ἀπὸ τὰ Βιβλιοπωλεῖα τὸ νέο ποιητικό βιβλίον τοῦ κ. Γεωρ. Σπαταλά

ΚΑΘΩΣ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΟΙ ΕΠΟΧΕΣ

Εἶναι κομψότατη ἔκδοσις, μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ποιητῆ, σὲ πολὺ καλὸ χαρτί καὶ πουλιέται πρὸς 2,50 τὸ ἀντίτυπο.

Γιὰ τὴν φιλολογικὴ κίνηση τοῦ μῆνα τόσο τὴν ἐσωτερικὴ ὄσο καὶ τὴν ἐξῆνη θὰ γράψουμε στὸ ἐρχόμετο τεῦχος, ἐπειδὴ σὲ τοῦτο στάθηκε ἀδύνατο νὰ βάλλουμε σχετικὰ, ἀπὸ ἔλλειψη τόπου.